

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Plzeň 2019

Bc. Vlasta Gobyová

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Komunální volby v ČR - rozbor voleb do zastupitelstva
v obci Teplýšovice**

Předkládá: Bc. Vlasta Gobyová

Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Lukáš Valeš, Ph. D.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Vlasta GOBYOVÁ**
Osobní číslo: **R17N0012P**
Studijní program: **N6807 Veřejná správa**
Studijní obor: **Veřejná správa**
Téma práce: **Komunální volby v ČR – rozbor voleb do zastupitelstva v obci Teplýšovice**
Zadávající katedra: **Katedra veřejné správy**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Právní zakotvení voleb
3. Volební právo
4. Orgány obce
5. Volební orgány
6. Kandidátní listiny
7. Hlasování
8. Vznik a zánik mandátu a nastupování náhradníků
9. Mimořádné volby
10. Soudní přezkum voleb
11. Komunální volby v obci Teplýšovice
12. Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 60 stran**

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz zvláštní seznam

Vedoucí diplomové práce: **Doc. PhDr. Lukáš Valeš, Ph.D.**
Katedra veřejné správy

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2018**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2019**

V Plzni dne **12. března 2019**

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Komunální volby v ČR - rozbor voleb do zastupitelstva v obci Teplýšovice" zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

.....

Bc. Vlasta Gobyová

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu diplomové práce
doc. PhDr. Lukáši Valešovi, Ph. D. za cenné poznatky a připomínky.

Obsah

Úvod.....	1
1 Právní zakotvení voleb.....	4
1.1 Vyhlášení a konání voleb do obecních zastupitelstev	7
1.2 Volební systém.....	8
2 Volební právo	11
2.1 Aktivní volební právo	12
2.2 Pasivní volební právo	13
3 Obec a její orgány.....	15
3.1 Zastupitelstvo obce	15
3.2 Rada obce.....	19
3.3 Starosta.....	20
3.4 Obecní úřad	20
4 Volební orgány	22
5 Kandidátní listiny	24
6 Hlasování	30
6.1 Struktura hlasu.....	31
6.2 Zahájení, průběh a ukončení hlasování a postup volebních orgánů při sčítání hlasů a zjišťování výsledků voleb	32
7 Vznik, zánik mandátu a nastupování náhradníků.....	36
8 Soudní přezkum voleb	38
8.1 Ochrana ve věcech seznamů voličů.....	40
8.2 Ochrana ve věcech registrace kandidátních listin	42
8.3 Ochrana ve věcech neplatnosti voleb a hlasování.....	43
9 Komunální volby v obci Teplýšovice.....	46
9.1 Volby 2018.....	47
9.2 Volby v historickém kontextu a porovnání s Českou republikou 51	
9.2.1 Účast ve volbách.....	52
9.2.2 Kandidatura	53
9.2.3 Stabilita personálního obsazení	55
Závěr	59

Resumé.....	61
Zdroje:	62
Seznam tabulek a grafů:	65
Přílohy	66

Seznam použitých zkratek

Ú ČR, Ústava	zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
LZPS, Listina	usnesení č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
VDLP	Všeobecná deklarace lidských práv
ZO	zákon č. Sb., o obecním zřízení
ZVZO	zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí
SŘS	zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

Úvod

Volby jdou ruku v ruce s každým politickým životem v demokratické společnosti. Avšak při zmínce fenoménu voleb si většina spíše představí parlamentní volby nebo přímou volbu prezidenta, které jsou více medializované a možná i z pohledu široké veřejnosti nejzajímavější. Podle dlouhodobých výsledků agentury Stem jsou ale volby do obecních zastupitelstev nejdůležitější a jako nejméně důležité volby dotazovaní považovali volby Senátu a do blízkých se voleb do Evropského parlamentu.¹ Odbornou veřejností jsou tzv. komunální volby spíše přehlíženy, o čemž napovídá, že o tomto tématu nebylo napsáno tolik odborných publikací jako například o již zmíněných volbách do Poslanecké sněmovny.

I přes označení komunálních voleb jako nejdůležitějších, je na ně odbornou veřejností spíše pohlíženo jako na volby druhého řádu a to z důvodu důležitosti celostátního kontextu.

Příčinou proč, volby do komunálních voleb nejsou toliko medializované, je fakt, že ve skutečnosti zjednodušeně řečeno jde o tisíce samostatných voleb, které mají společný většinou jen datum konání. Pro média je tedy velmi obtížné uvést výsledky z celé České republiky, a proto se dozvídáme z tisku, televizí nebo rádií pouze výsledky voleb největších měst v republice, což dle názoru odpovídá potřebě čtenářů a posluchačů. Ve skutečnosti občana především zajímají výsledky voleb v obci, kde žije či pracuje, nebo v obci, která je vyššího stupně než je obec, ve které žije.

Stěžejním právním předpisem je pro tuto práci zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých przepisů (dále též „zákon o volbách do zastupitelstev obcí“ nebo „ZVZO“), který je speciální úpravou a pojednává, jak z názvu vyplývá, pouze o volbách do obecních zastupitelstev.

Cílem této práce je komplexně čtenáře seznámit s problematikou voleb do obecních zastupitelstev ale také zobrazení teorie v praxi na příkladu obce Teplýšovice. V části, kterou bychom mohli nazvat jako praktická část, se autorka nejenže zabývá volbami v roce 2018, ale taktéž se snaží porovnat tyto volby v

¹ Jsou krajské volby důležité či ne?. *Stem.cz* [online]. Praha: STEM, 2019, 4. 11. 2016 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.stem.cz/jsou-krajske-volby-dulezite-ci-ne/>

předešlých letech, popř. je srovnat i republikovými průměry, které zpracovali ve své publikaci Dvacet let komunálních voleb v ČR autoři Stanislav Balík, Petr Gongala a Kamil Gregor.

Co se týče teoretické části, v té autorka popisuje právní zakotvení voleb a principů voleb, jak na vnitrostátní, tak na mezinárodní úrovni. V této úvodní kapitole taktéž popsala, jak probíhá vyhlášení a konání voleb do obecních zastupitelstev a jaký volební systém je použit.

Dále pokračuje kapitolou volební právo, kde nejprve líčí základní pojmy, které se k volebnímu právu váží, a některé, které bývají často zaměňovány s pojmy jinými. Těmito pojmy jsou trvalý pobyt (zaměňovaný za bydliště), státní občanství a občanství EU a problematika nabytí zletilosti v době konání voleb. Pak pokračuje samotným popisem rozdílů mezi aktivním a pasivním volebním právem, tedy právem volit a být volen.

Následující třetí kapitola se týká orgánů obce, avšak zde nejsou popsána všechna ustanovení ze zákona č. 128/2006 Sb., o obcích (obecní zřízení), které upravují všechny orgány. Kapitola je především zaměřena na zastupitelstvo obce a pak další orgány obce, které jsou nějakým způsobem spojeny s průběhem a konáním voleb.

Z obecních orgánů se plynule přechází na téma volebních orgánů. Zde autorka vysvětluje úlohy jednotlivých volebních orgánů.

Šestou kapitolou jsou pak kandidátní listiny. Zde autorka píše o podstatných náležitostech kandidátní listiny, petice podpisů podporující kandidaturu a prohlášení kandidáta. Prohlášení detailněji vymezuje v praktické části.

Následnou kapitolou je téma hlasování. Je zde detailněji popsána struktura hlasu a jak se tento hlas započítává. Také je možné se zde dočíst o tom, jak probíhá zahájení, průběh a ukončení hlasování.

Dalo by se říci, že poslední teoretickou kapitolou je vznik a zánik mandátu a nastupování náhradníka.

Podle názoru autorky, by se kapitola o soudním přezkumu voleb mohla již započítat do té tzv. praktické části práce. Zde se autorka zaměřila na základní a specifické zásady soudního přezkumu ve věci voleb a konkrétně na 3 typy řízení podle zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní a těmi jsou: ochrana ve věcech

seznamů voličů, ochrana ve věcech registrace a ochrana ve věcech neplatnosti voleb a hlasování.

Autorka tedy pro svoji práci zvolila popisnou metodu, kterou v poslední kapitole první části a v druhé části obohatila o praktické skutečnosti.

Téma diplomové práce si autorka zvolila z několika důvodů. Prvním důvodem je dle jejího názoru nedostatek odborné literatury zaměřené pouze na toto téma. Dalším důvodem je aktuálnost problematiky. Nejpodstatnějším důvodem však bylo, že se vždy zajímala o chod a dění v obci Teplýšovice, což nakonec vyústilo v to, že ve volbách do obecního zastupitelstva v roce 2018 kandidovala a nakonec i byla zvolena zastupitelkou obce.

Na závěr autorka uvádí, že všechny právní předpisy jsou aktuální k datu psaní a odevzdání diplomové práce a pokud tomu tak není, tak je to patrné z textu. Dále by chtěla podotknout, že v případě citací v textu práce, je doslovné převzetí textu řádně označeno jako citace s odkazem na zdroj pod čarou. Pro parafráze a obecné převzetí myšlenek slouží souhrnně poznámkový aparát na konci práce a není zde tedy odkazováno poznámkami pod čarou.

1 Právní zakotvení voleb

Volby neodmyslitelně patří k politickému životu v demokratické společnosti, a to jak na místní, tak i v celostátní politice.

Mezi principy, kterými se řídí volby v České republice, patří těchto 6 zásad: všeobecnost volebního práva, rovnost volebního práva, přímost volebního práva, tajné hlasování, zásada poměrného zastoupení a většinového systému (pouze ve vztahu k Parlamentu ČR), svobodné volby. Zásady jsou upraveny, jak v mezinárodních dokumentech, tak i ve vnitrostátních právních předpisech. Mezi ty jistě patří Ústava České republiky (dále jen Ú ČR nebo Ústava) a Listina základních práv a svobod (dále jen LZPS nebo Listina), která je součástí ústavního pořádku.²

Nejdříve se zaměříme na základní principy voleb, které jsou upraveny na mezinárodní úrovni. Základní principy voleb především upravují tyto dokumenty: Všeobecná deklarace lidských práv, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Evropská úmluva o ochraně lidských práv a svobod (především Dodatkový protokol). Toto je však jen demonstrativní výčet. Jistě by bylo možné zmínit i další mezinárodní smlouvy, které taktéž upravují volební právo.

Čl. 21 Všeobecné deklarace lidských práv (dále jen VDLP) se vztahuje na volební právo a upravuje to, že každý má právo, aby se účastnil vlády své země přímo nebo prostřednictvím svobodně volených zástupců (odst. 1), vstoupit za rovných podmínek do služeb své země (odst. 2). V odst. 3 jsou vyjmenovány základní principy voleb, např. základem vládní moci budiž vůle lidu, která musí být vyjádřena správně prováděnými volbami, které se mají konat v pravidelných obdobích na základě všeobecného a rovného hlasovacího práva tajným hlasováním nebo jiným rovnocenným postupem, zabezpečujícím svobodu hlasování. VDLP, která byla schválena Valným shromážděním Organizace spojených národů roku 1948, není mezinárodní smlouvou, tudíž nelze aplikovat čl. 10 Ú ČR a tedy není ani součástí českého právního řádu. V dnešní době je některými teoretiky chápána jako právní obyčej. Dokument není sám o sobě závazný, avšak judikatura Mezinárodního soudního dvora potvrdila závaznost

² Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky čl. 3.

některých ustanovení. Důležitost vázanosti VDLP však není zcela důležitá, jelikož principy voleb jsou taktéž popsány i v následujících dokumentech.³

Dalším dokumentem upravující právo na volby je Mezinárodní pakt o ochraně občanských a politických práv.

Čl. 25:

Každý občan má právo a možnost, bez jakýchkoli rozdílů uvedených v článku 2 a bez neodůvodněných omezení:

a) podílet se na vedení veřejných záležitostí přímo nebo prostřednictvím svobodně volených zástupců;

b) volit a být volen v pravidelných volbách, jež se budou konat na základě všeobecného a rovného hlasovacího práva, tajným hlasováním zabezpečujícím svobodu hlasování;

c) vstoupit za rovných podmínek do veřejných služeb své země.⁴

Posledním detailněji probraným dokumentem je Dodatkový protokol k Evropské úmluvě. Ten zavazuje státy, aby se svobodné volby konaly v rozumných intervalech, s tajným hlasováním a aby došlo ke svobodnému vyjádření názorů lidu při volbě zákonodárního sboru.⁵

Do demonstrativního výčtu právních předpisů či dokumentů, které upravují základní principy voleb, patří Kodex správných postupů ve volebních záležitostech či další mezinárodní smlouvy.

Když se vrátíme k již dříve zmíněným stěžejním vnitrostátním dokumentům (Ú ČR a LZPS), tak výchozím bodem je čl. 21 LZPS.

Článek 21:

(1) Občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.

(2) Volby se musí konat ve lhůtách nepřesahujících pravidelná volební období stanovená zákonem.

(3) Volební právo je všeobecné a rovné a vykonává se tajným hlasováním. Podmínky výkonu volebního práva stanoví zákon.

³ ANTOŠ, Marek. Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-734-8, str. 13-14.

⁴ Mezinárodní pakt o občanských a politických právech ze dne 23. března 1976, zveřejněn ve Sbírce zákonů pod č. 120/176 Sb.

⁵ ANTOŠ, Marek. Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-734-8, str. 14-15.

(4) Občané mají za rovných podmínek přístup k voleným a jiným veřejným funkcím.⁶

Tento článek nejenže zakotvuje volební právo ale politickou participaci jako celek. Oproti článkům z již zmíněných dokumentů je tedy obecnější. Ustanovení zakotvuje, že volby mají být svobodné, mají se konat pravidelně, volební právo má být všeobecné, rovné a s tajným hlasováním.

Další články Listiny, které se týkají volebního práva, jsou především z oddílu druhého, tzv. práva druhé generace, konkrétně čl. 17 (svoboda projevu a právo na informace), čl. 19 (právo shromažďovací), čl. 20 (sdružovací právo) a čl. 22 (ochrana svobodné soutěže politických sil).

Ústava se o volebním právu potažmo o volbách zmiňuje na několika místech, zejména v ustanoveních o jednotlivých volených orgánech. Vzhledem k zaměření této práce nebude probráno volební právo do Parlamentu ČR, ale pouze volební právo ve volbách do zastupitelstev obcí a krajů. Primární právní úprava obcí a krajů je zakotvena v hlavě sedmé Ú ČR nazvané územní samospráva. Nejdůležitějšími články Ústavy jsou čl. 101 odst. 1, který říká, že obec je samostatně spravována zastupitelstvem, a čl. 102, který upravuje volby do zastupitelstev a to jak obecních, tak krajských.

Článek 102

(1) Členové zastupitelstev jsou voleni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.

(2) Funkční období zastupitelstva je čtyřleté. Zákon stanoví, za jakých podmínek se vyhlásí nové volby zastupitelstva před uplynutím jeho funkčního období.⁷

Zákon č. 128/2008 Sb., o obcích (dále jen ZO) se zmiňuje o volbách do zastupitelstev obcí velmi stroze, a to jen v §60. Toto ustanovení svojí strohost naplňuje i tím, že nemá žádný normativní význam. Jde pouze o oznamovací ustanovení, které odkazuje na zvláštní zákon, jimž je zákon č. 152/1994 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích.⁸ Ten byl však zrušen v části týkající se voleb. Platným a účinným volebním zákonem do obecních zastupitelstev je od 31. 12. 2001 zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do obecních zastupitelstev (dále jen

⁶ Usnesení č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

⁷ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

⁸ KOPECKÝ, Martin. *Zákon o obcích: komentář*. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-376-1, str. 142-143.

ZVZO).⁹ Podle toho zákona se konají volby do zastupitelstev obcí (i zastupitelstvo hlavního města Prahy), do zastupitelstev městských obvodů a městských částí územně členěných statutárních měst, ale i zastupitelstev městských částí hlavního města Prahy.¹⁰

1.1 Vyhlášení a konání voleb do obecních zastupitelstev

Zákon shodně s Ústavou upravuje, že funkční období zastupitelstva jsou čtyři roky.

Zákon rozlišuje dva základní druhy voleb: řádné volby a mimořádné, které dále dělíme na dodatečné volby, opakované volby a hlasování a nové volby. Tyto druhy se liší, jak v délce trvání, tak i kým a v jaké lhůtě jsou volby vyhlášeny.¹¹

Řádné volby se konají ve všech obcích ve shodném datu a v trvání 2 dnů, jimiž jsou pátek a sobota v časech zákonem stanovených. Volby vyhlašuje prezident republiky¹² nejpozději 90 dnů před jejich konáním. Vyhlášení se zveřejňuje ve Sbírce zákonů a den vyhlášení je den, kdy částka (obsahující ono vyhlášení voleb) Sbírky zákonů byla rozeslána. Datum, které prezident určí, musí být ve lhůtě počínající třicátým dnem před uplynutím funkčního období a končící dnem jeho uplynutí.

Dodatečné volby vyhlašuje ministr vnitra do 30 dnů po zveřejnění celkových výsledků voleb do zastupitelstev obcí Státní volební komisí a konají se v těch obcích, kde neproběhly řádné volby z důvodu nedostatku počtu kandidátů.

Tzv. opakované volby a opakované hlasování vyhlašuje taktéž ministr vnitra do 30 dnů, avšak na základě rozhodnutí soudu, který shledal návrh na neplatnost voleb nebo na neplatnost hlasování jako oprávněný.

Posledním druhem jsou nové volby. Tyto volby se však nekonají v posledních 6 měsících funkčního období a vyhlašuje je ministr vnitra. Může k nim dojít hned z několika důvodů:

⁹ *Zákon o obcích (obecní zřízení): komentář*. Praha: C. H. Beck, 2008. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-597-1, str. 319-322.

¹⁰ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6.

¹¹ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí §3

¹² Jedná se o kontrasignovanou kompetenci, takže rozhodnutí prezidenta vyžaduje ke své platnosti podpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.

- počet členů zastupitelstva se sníží o více než polovinu oproti počtu určenému podle zákona a nejsou-li náhradníci;
- počet členů zastupitelů se sníží pod pět a nejsou-li náhradníci
- dojde-li ke vzniku nové obce, městské části nebo městského obvodu
- dojde-li k rozpuštění zastupitelstva.

Dodatečné volby, opakované volby, hlasování a nové volby probíhají pouze v jednom hlasovacím dni. Zákon neupravuje, o jaký den se má jednat, ale stanovuje pouze dobu, ve které hlasování probíhá.¹³

1.2 Volební systém

Jak již bylo zmíněno, Ú ČR ponechává stanovení podmínek voleb do obecních zastupitelstev na ZVZO. Ten nám již v § 2 obdobně jako Ú ČR říká, že volby do zastupitelstev obcí se konají na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním, avšak doplňuje, že se konají podle zásad poměrného zastoupení.¹⁴

Na volební systém můžeme hledět v širším slova smyslu, kde vystihuje volební systém komplexní podobu volebního mechanismu, a tedy zahrnuje v sobě volební obvod, formu kandidatury, strukturu hlasu, volební klauzuli a volební formuli. Pokud na volební systém hledíme v užším slova smyslu, pak se používají základní dva volební principy – většinový a poměrný. Většinový systém se používá především pro volby na jednomandátový volební obvod, kdežto poměrný pro obvody vícemandátové. Podle Čmejřka a spol. je princip poměrného zastoupení *„velmi spravedlivý a jeho největší přednost spočívá v plnění základního úkolu voleb, tj. odhalit aktuální rozložení politických sil a přidělit jim mandáty.“*¹⁵ To však může zapříčinit, že by se do zastupitelstva dostalo mnoho politických subjektů, proto se v tomto systému zpravidla zavádí umělý práh, tzv. volební klauzule. Každý volební systém lze popsat pěti základními komponenty:

¹³ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 208-209.

¹⁴ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 2.

¹⁵ ČMEJŘEK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPIK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5, str. 53.

- volební obvod
- forma kandidatury
- struktura hlasu
- volební klauzule
- volební formule.¹⁶

Pro volební obvod je důležitá velikost obvodu, která se poměruje s počtem rozdělovaných mandátů. Nejde však o velikost z hlediska rozlohy, ale z hlediska počtu obyvatel. Velikost volebního obvodu zásadně ovlivňuje proporcionalitu voleb – čím více mandátů se přiděluje ve volebním obvodě, tím proporcionalnější jsou volby.¹⁷

Pro volby do obecních zastupitelstev je zvolená otevřená (volná) kandidatura, která dovoluje voliči se neomezovat pouze na jedinou kandidátní listinu, což silně posiluje personalizaci voleb. Další formy kandidatury jsou přísně vázané (volby do Poslanecké sněmovny, Evropského parlamentu a do zastupitelstev krajů).¹⁸

Struktura hlasu bude rozebrána v kapitole Hlasování.

Jak již bylo výše zmíněno, volební klauzule, taktéž označovaná jako uzavírací klauzule, je umělým prahem pro vstup do zastupitelského orgánu, popř. do skrutinia, kde se rozdělují mandáty. Volební kvótou se určuje minimální počet hlasů, který je potřebný k zisku jednoho mandátu. Pro všechny volby, které jsou založeny na poměrném zastoupení, je stanovena uzavírací klauzule 5%.¹⁹

Volební formulí je zajištěn převod hlasů na mandáty matematickými operacemi, které jsou upraveny v zákoně. Volební formule se může rozdělit na volební kvóty nebo na volební dělitele. Volební kvóty představují počet hlasů potřebných pro zisk mandátu, jde tedy o přirozený práh vstupu do zastupitelstva.

¹⁶ ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5, str. 52-54.

¹⁷ ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5, str. 54.

¹⁸ ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5, str. 55-56.

¹⁹ ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5, str. 57.

Formulí, která je založena na volebních dělitelích, se zisky stran dělí určenou řadou dělitelů. Tzv. d'Hondtova metoda je založena na posloupnosti dělitelů 1, 2, 3, ... n (n označuje celkový počet rozdělovaných mandátů) a využívá se v České republice ve volbách do poslanecké sněmovny, do Evropského parlamentu a pro tuto práci nejdůležitější část i do zastupitelstev obcí. Pro volby do zastupitelstev krajů se používá upravená d'Hondtova formule. Volební formule, popř. zvolená řada dělitelů, mají zásadní vliv na proporcionalitu voleb.²⁰

²⁰ ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5, str. 58-59.

2 Volební právo

Tato kapitola má za úkol seznámit čtenáře s tím, že existuje aktivní a pasivní volební právo, jaké jsou podmínky a překážky těchto práv.

Nejdříve však je nutné definovat určité pojmy.

První pojmem je občan obce. ZVZO v tomto případě odkazuje na ZO a na zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. ZO určuje, že občanem obce je fyzická osoba, která má státní občanství České republiky a která je v obci hlášena k trvalému pobytu. Zákon o hlavním městě Praze definuje občana obce obdobně a doplňuje, že občanem městské části je občan hlavního města Prahy, který je v městské části přihlášen k trvalému pobytu.

V širší veřejnosti někdy dochází k zaměňování pojmů trvalého pobytu a bydliště. Zde je třeba zdůraznit, že bydliště je pojmem občanského zákona, tudíž jej popisuje zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a to tak, že člověk má bydliště v místě, kde se zdržuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale.²¹ Trvalý pobyt je naopak termínem správního práva, který definuje § 10 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), který říká, že místem trvalého pobytu se rozumí adresa pobytu občana v České republice, která je vedena v základním registru obyvatel. Občan může mít jen jedno místo trvalého pobytu, a to v objektu označeném číslem popisným nebo evidenčním, popřípadě orientačním číslem a který je určen pro bydlení, ubytování nebo individuální rekreaci. V určitých případech může být místem trvalého pobytu sídlo ohlašovny nebo sídlo zvláštní matriky, které je v informačním systému označeno jako adresa úřadu.²² Každý občan si tedy může zvolit své místo trvalého pobytu. Po splnění čtyř podmínek ohlásí svůj nový trvalý pobyt na ohlašovně (obecním úřadě).²³ Z důvodu relativně snadné změny trvalého pobytu byla tato problematika rozebírána před Ústavním soudem, kde bylo rozhodnuto o neplatnosti voleb.^{24 25}

²¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník §80

²² Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel) § 10

²³ Hlášení trvalého pobytu. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, 8. 3. 2018 [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/hlaseni-trvaleho-pobytu-996765.aspx>

²⁴ Sp. zn. Pl. ÚS 59/10 – Hřensko, sp. zn. Pl. ÚS 6/11 – Karlova Studánka; viz níže.

Dalším termínem je státní občanství. Zde by však autorka chtěla vyzdvihnout problematiku občanství Evropské unie. Ve smlouvě o fungování Evropské unie v čl. 22 odst. 1 je zakotveno, že každý občan Unie mající bydliště v členském státě, jehož není státním příslušníkem, má právo volit a být volen v obecních volbách v členském státě, kde má bydliště.^{26 27}

Jako další důležitá podmínka volebního práva je dosažení věku 18 let. Pokud se konají řádné volby, které jsou dvoudenní, tak tato podmínka může být splněna až v druhý den voleb. V takovém případě je občan obce taktéž zařazen na seznam voličů.

2.1 Aktivní volební právo

Aktivní volební právo neboli právo volit upravuje ZVZO v § 4, kde jsou uvedeny jak podmínky, tak i překážky výkonu volebního práva. Právo volit do zastupitelstva obcí v České republice má občan České republiky, který nejpozději poslední den voleb dovršil věku 18 let a je v den voleb v této obci přihlášen k trvalému pobytu.

ZVZO taktéž zaručuje právo volit občanovi s občanstvím jiného státu, který dosáhl věku 18 let (obdobně jako u občana ČR, tedy postačí v druhý den voleb, konají-li se volby ve dvou dnech), je v obci přihlášen k trvalému pobytu a jemuž právo volit přiznává mezinárodní úmluva, která byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv a Česká republika je tedy jí vázána.

Obě skupiny osob ZVZO označuje jako voliče, proto tato terminologie bude převzata i do této práce.

Dále do zastupitelstva městského obvodu, městské části města se zvláštním postavením anebo městské části hlavního města Prahy má právo volit také ten volič, který je v den voleb přihlášen k trvalému pobytu v tomto městském obvodu nebo městské části.²⁸

²⁵ *Ústavněprávní a etické aspekty voleb [kapitola]* / Stanislav Balík, Vlasta Formánková. In: *Právo a jeho prostředí*. Bratislava: Ústav štátu a práva SAV, 2011. ISBN 978-80-8095-072-9. Str. 134-141.

²⁶ *Úřední věstník Evropské unie C 326*, 26/10/2012 S. 0001 - 0390.

²⁷ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 94

²⁸ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí §4.

I přesto, že je občanovi garantováno Listinou volební právo, popřípadě že by osoba splnila výše uvedené podmínky, může být vyloučena z výkonu volebního práva. Tyto překážky vymezuje odst. 2 §4 ZVZO a rozlišuje je na 4 skupiny: zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody, omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva, zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu ochrany zdraví lidu nebo výkon služby vojáka z povolání v zahraničí nebo výkon služby vojáka v záloze v zahraničí.

Pokud jde o omezení svéprávnosti, tak tu může omezit pouze soud osobě v jejím zájmu, po jejím zhlédnutí a s plným uznáváním jejích práv a její osobní jedinečnosti. Soud v rozhodnutí musí přesně vymezit rozsah omezení svéprávnosti.²⁹

2.2 Pasivní volební právo

Právo být volen má každý volič, který má aktivní volební právo do příslušného zastupitelstva, který není omezen ve svéprávnosti v rozsahu volebního práva, u kterého není překážka výkonu volebního práva z důvodu výkonu trestu odnětí svobody a který je v den voleb přihlášen k trvalému pobytu přímo v tomto daném městském obvodu nebo městské části.

Zákon uvádí několik případů tzv. inkompatibility neboli neslučitelnosti funkcí. Funkce člena zastupitelstva obce je neslučitelná s funkcí vykonávanou zaměstnancem této obce zařazeným do obecního úřadu oné obce, ale také s funkcí vykonávanou zaměstnancem zařazeným do pověřeného obecního úřadu, krajského nebo finančního úřadu. Podmínkou neslučitelnosti je, že zaměstnanec vykonává přímo státní správu vztahující se k územní působnosti příslušné obce, nebo že jde o zaměstnance jmenovaného starostou nebo radou obce.

Funkce je rovněž neslučitelná i s jinými funkcemi, které však neuvádí ZVZO. Jako příklad můžeme uvést inkompatibilitu s funkcí prezidenta, viceprezidenta a člena Nejvyššího kontrolního řádu, zaměstnance ve služebním poměru (pokud je do funkce zastupitele dlouhodobě uvolněn), státní zástupce nebo vojáky z povolání.

²⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník §55-65.

Pokud by byla zvolena taková osoba, u které dochází k okamžiku zvolení k neslučitelnosti funkcí, pak jí zastupitelstvo umožní na ustavujícím zasedání, aby do 3 dnů po ustavující schůzi provedla právní krok ke skončení neslučitelného pracovního poměru. Pokud by osoba do 3 dnů nepředložila doklad, že pominula neslučitelnost funkcí, zastupitelstvo vysloví zánik mandátu zvolenému členovi. O zániku mandátu člena zastupitelstva může též rozhodnout ředitel krajského úřadu a to pokud není zániku mandátu dosaženo usnesením zastupitelstva obce.³⁰

³⁰ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 212-213.

3 Obec a její orgány

Autorka si je plně vědoma, že téma obec a její orgány není zcela předmětem této práce, avšak zde chce čtenáři nastínit, jak obec funguje a především se zaměřit na zastupitelstvo obce.

3.1 Zastupitelstvo obce

Jedná se kolektivní orgán, který je složený z členů volených v přímých volbách občany obce. ZO neupravuje přesný počet zastupitelů pro určitou obec, ale minimální a maximální počet zastupitelů v závislosti na počtu obyvatel obce a velikosti územního obvodu.³¹

Tab. č. 1: počty členů zastupitelstva podle počtu obyvatel dle ZO

počet obyvatel obce	počet zastupitelů
do 500	5 – 15
500 – 3.000	7 – 15
3.000 – 10.000	11 – 25
10.000 – 50.000	15 – 35
50.000 – 150.000	25 – 45
nad 150.000	35 – 55

Zdroj: zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

Pro stanovení počtu zastupitelů obce je rozhodující počet obyvatel k 1. 1. roku, v němž se konají volby do obecních zastupitelstev. Pokud se zastupitelstvo neusnese na změně počtu zastupitelů, tak počet zůstává stejný pro následující volby. Pokud zastupitelstvo mění nový počet zastupitelů, musí tuto změnu ohlásit nejpozději 85 dnů před dnem voleb (pro nové volby může být lhůta zkrácena nejvíce o třetinu). Stanovený počet musí být vždy lichý a to z důvodu hlasování.

Zastupitelstvo především rozhoduje v samotné působnosti, ale může i v přenesené a to za podmínky, že není zvolena rada obce. Autorka zde nebude

³¹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích §68

popisovat, co vše je zastupitelstvu zákonem vyhrazeno činit, protože má za to, že by toto téma mohlo být předmětem jiné závěrečné práce.

Zastupitelstvo vykonává svou působnost na zasedáních, která se konají dle potřeby, avšak nejméně jedenkrát za 3 měsíce. Zasedání je nutno svolat na žádost jedné třetiny zastupitelů nebo hejtmána a to do 21 dnů od doručení žádosti. Zasedání obvykle svolává a řídí starosta obce. Zasedání zastupitelstva jsou veřejná. Obecní úřad má povinnost zveřejnit 7 dní před konáním zasedání zastupitelstva obce informace o místě, době a navrženém programu na úřední desce nebo způsobem v místě obvyklým. Program zasedání je však možno měnit a to na návrh členů zastupitelstva, rady obce a výborů. O tomto dodatečném zařazení rozhodne zastupitelstvo hlasováním.³²

Zastupitelstvo je usnášeníschopné, pokud je přítomna nadpoloviční většina všech jeho členů. Pokud toto kvorum není přítomno, tak předsedající zasedání ukončí a do 15 dnů se koná náhradní zasedání. K platnému hlasování, kterým může být usnesení, rozhodnutí nebo volba, je potřeba souhlasu absolutní většiny, tedy nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva.³³

O průběhu zasedání se pořizuje zápis, který podepisuje starosta popř. místostarosta a zastupitelstvem určení ověřovatelé. Zákon vyžaduje vyhotovení zápisu do 10 dnů po skončení zasedání.³⁴ Zápis musí být přístupný k nahlédnutí na obecním úřadě. V praxi obce zveřejňují zápisy i na svých webových stránkách. Pokud má nějaký ze zastupitelů výhrady k zápisu, tak na jeho návrh se o tom rozhodne na nejbližším zasedání.

Každé zastupitelstvo vydává tzv. jednací řád, v němž jsou stanoveny podrobnosti o tom, jak má probíhat zasedání a zakotvena vnitřní pravidla jednání obecního orgánu.³⁵

Zastupitelstvo obce lze rozpustit ze dvou důvodů. Prvním je, že se zastupitelstvo nesešlo po dobu delší než 6 měsíců, tak aby bylo usnášeníschopné.

³² KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 225-232.

³³ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 225-232.

³⁴ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 106-107.

³⁵ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 106-107.

Druhým důvodem může být, že zastupitelstvo nebo jiný orgán nepostupoval v souladu s rozhodnutím soudu o povinnosti vyhlásit místní referendum a zároveň zastupitelstvo nezjednálo do 2 měsíců nápravu na výzvu Ministerstva vnitra. V mezidobí mezi rozpuštěním zastupitelstva a novými volbami popř. určením správce obce vykonává svou působnost rada obce. Pokud rada obce není ustavena, tak vykonává svou pravomoc starosta, popř. místostarosta, popř. člen zastupitelstva.³⁶

Postavení členů zastupitelstva je další částí, kterou upravuje ZO. V této části byl ZO novelizován zákonem č. 99/2017 Sb. ze dne 8. 3. 2017 a účinností od 1. 1. 2018. Totožné se starou úpravou zůstává to, že funkce člena zastupitelstva je veřejnou funkcí. Změna nastává v odst. 2 (dříve věta druhá): *Člen zastupitelstva obce nesmí být pro výkon své funkce zkrácen na právech vyplývajících z jeho pracovního poměru nebo jiného obdobného právního vztahu.*³⁷ (před novelou *...nebo jiného obdobného poměru.*)

Zákon rozlišuje dva typy členů zastupitelstva. První skupinou jsou tzv. uvolnění členové zastupitelstva. Těmi zákon míní členy zastupitelstva obce zvolenými do funkcí, jež zastupitelstvo obce určilo jako funkce, pro které budou členové zastupitelstva obce uvolněni.³⁸ V tomto případě se zachovává pracovní poměr nebo jiný obdobný právní vztah. Zvolení do funkce není důvodem pro výpověď ze strany zaměstnavatele, nebo pro převedení na jinou práci. Uvolněným členům zastupitelstva náleží odměna, která je vyplácena z prostředků obce (viz níže). Zanikne-li mandát uvolněnému členovi, poskytne mu obec odchodné ve výši určené podle pravidel obsažených v ZO. Mohou být vypláceny i mimořádné odměny.

Druhým typem jsou neuvolnění členové zastupitelstva, kteří jsou zákonem označeni jako ostatní zastupitelé. § 201 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce upravuje výkon veřejné funkce z hlediska pracovního práva. Podle autorčina názoru je z tohoto paragrafu nejdůležitější odst. 3, který říká, že zaměstnanci vykonávajícímu veřejnou funkci a zároveň plnícímu povinnosti vyplývající z pracovního poměru, může být poskytnuto pracovní volno v rozsahu 20 dnů

³⁶ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část. 9. vydání.* V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 106-107.

³⁷ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 70.

³⁸ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 71.

a z důvodu výkonu veřejné funkce – ve veřejném/obecném zájmu.³⁹ Náhradu mzdy nebo platu, sociální a zdravotní pojištění za tyto dny uhradí obec zaměstnavateli. Podnikajícím fyzickým osobám nebo osobám samostatně výdělečně činným obec poskytuje náhradu výdělku ušlého v souvislosti s výkonem veřejné funkce. Tuto výši stanoví zastupitelstvo. Neuvolněným členům zastupitelstva může být taktéž poskytnuta měsíční odměna (viz níže). Neuvolněnému členovi zastupitelstva, který vykonává funkci starosty, náleží odměna v rozmezí 0,3 do 0,6 násobku výše odměny uvolněného starosty. I neuvolněný starosta nebo místostarosta končící ve své funkci získá od obce odchodné.⁴⁰

Výše odměn upravuje nařízení vlády č. 318/2017 Sb., o výši odměn členů zastupitelstev územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů. Nejnovější novelizovaná příloha, která je účinná od 1. 1. 2019, je k nahlédnutí jako příloha č. 1. Zanikne-li mandát uvolněnému členovi, poskytne mu obec odchodné ve výši určené podle pravidel obsažených v ZO.

Povinností zastupitele je účastnit se zasedání zastupitelstva obce, popřípadě zasedání jiných orgánů obce, je-li jejich členem, plnit úkoly, které mu tyto orgány uloží, hájit zájmy občanů obce a jednat a vystupovat tak, aby nebyla ohrožena vážnost jeho funkce. Další důležitou povinností je před jednáním orgánu oznámit tzv. střet zájmů.⁴¹ Uvolnění ale i neuvolnění členové zastupitelstva jsou podle zákona č. 156/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, považováni za funkcionáře.⁴² Podle zmíněného zákona mají funkcionáři určitá omezení, např. obecný zákaz upřednostňovat své osobní zájmy, podat oznámení o osobním zájmu, o majetku nabytém v průběhu výkonu funkce a o příjmech, darech a dlužích. To vše formou čestného prohlášení.⁴³ Dřívější právní úprava dovolovala vyloučit z hlasování člena, který oznámil, že je ve střetu zájmu. Současná úprava však zastupiteli, který je ve střetu zájmu, nezakazuje účast na

³⁹ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce § 201.

⁴⁰ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 225-232.

⁴¹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 83.

⁴² Zákon č. 156/2006 Sb., o střetu zájmů § 2.

⁴³ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 225-232.

jednání ani hlasování o oné věci. Jak potvrzuje stanovisko odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra č. 8/2011⁴⁴, *člen zastupitelstva, který je ve střetu zájmů, má právo účastnit se jednání a hlasovat, a závisí pouze na jeho úvaze (na jeho morálním postoji a politické odpovědnosti), zda se projednávání či hlasování opravdu zúčastní.*⁴⁵ Zastupitelstvo ani jiný orgán nemůže omezit mandát zastupitele, vzešlý z přímých voleb, omezení může provést pouze zákon.

Na základě zákonného důvodu podle § 98 odst. 1 ZO jmenuje Ministerstvo vnitra správce obce. Tím důvodem může být, že se neuskuteční komunální volby v obci z důvodu nedostatku kandidátů, zanikne mandát všem zastupitelům a na volná místa nenastoupí náhradníci nebo pokud dojde ke sloučení obcí nebo naopak oddělení části obce. Správce může vykonávat jen některé úkony v oblasti samostatné působnosti. Správce může připomínat svým postavením funkci starosty, protože zastupuje obec navenek, je v čele obecního úřadu a svolává ustavující zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce.⁴⁶ Jeho funkce končí dnem ustavujícího zasedání zastupitelstva, kde je zvolen starosta. Správce seznámí zastupitelstvo se zprávou o výkonu své funkce a o stavu hospodaření a majetku obce.⁴⁷

Zastupitelstvo mj. zřizuje a ruší výbory. Povinnými výbory jsou finanční, kontrolní výbor a v případě, že spolek zastupující zájmy národnostní menšiny písemně požádá v obci, kde žije podle posledního sčítání lidu alespoň 10 % občanů obce hlásících se k národnosti jiné než české, tak také výbor pro národnostní menšiny.

3.2 Rada obce

Rada obce je ZO charakterizovaná jako výkonný orgán obce v oblasti samostatné působnosti. Za svůj výkon je odpovědná zastupitelstvu. Rada obce se

⁴⁴ Stanovisko není právně závazné. K závazným výkladům je oprávněn pouze příslušný soud.

⁴⁵ Stanovisko odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra č. 8/2011. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, 1. 1. 2014 [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/stanovisko-odk-c-08-2011-vyloucení-clena-zastupitelstva-obce-z-hlasování-pro-existenci-střetu-zájmu.aspx>

⁴⁶ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část. 9. vydání*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 106-107.

⁴⁷ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva. 2. vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 225-232.

skládá ze starosty, místostarosty (místostarostů) a dalších členů rady (tzv. radních), kteří jsou voleni z řad zastupitelů obce. Počet radních musí být lichý a je omezen v rozmezí 5 – 11 členů, přičemž tento počet nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva. Z čehož logicky vyplývá i podmínka, že se rada nevolí v obci, která má méně než 15 členů zastupitelstva. V takovém případě výkon rady přechází na starostu obce, popř. zastupitelstvo obce.⁴⁸

Na rozdíl od zastupitelstva obce je zasedání rady neveřejné. Usnášeníschopná je rada, je-li přítomna nadpoloviční většina všech jejích členů. K platnému usnesení nebo rozhodnutí je zapotřebí souhlasu nadpoloviční většiny všech členů rady.

Rada obce má obdobně jako zastupitelstvo obce jednací řád.⁴⁹

3.3 Starosta

Starosta⁵⁰, který zastupuje obec navenek, je volen z řad zastupitelů a zároveň musí být občanem České republiky. Ze své funkce je odpovědný zastupitelstvu obce.

Jak již bylo řečeno, je taktéž členem rady obce. *Starosta svolává a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva obce a rady obce, podepisuje spolu s ověřovateli zápis z jednání zastupitelstva obce a zápis z jednání rady obce.*⁵¹

Z hlediska komunálních voleb je na starostu taktéž hleděno jako na volební orgán, proto pokračování rozboru kompetencí starosty, zejména jeho kompetencí při konání voleb, bude rozebráno v následující kapitole Volební orgány.

3.4 Obecní úřad

ZO upravuje, že obecní úřad je tvořen starostou, který je v jeho čele, místostarostou (místostarosty), tajemníkem obecního úřadu, je-li tato funkce zřízena, a zaměstnanci obce zařazenými do obecního úřadu.⁵²

⁴⁸ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 232-233.

⁴⁹ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 107-108.

⁵⁰ Ve statutách městech a v hlavním městě Praze se tato funkce nazývá primátor.

⁵¹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 103 odst. 5.

V souvislosti s volbami je tento orgán podstatným. Jeho důležitost bude rozebrána v následující kapitole Volební orgány.

⁵² Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 109.

4 Volební orgány

§ 6 ZVZO říká, jaké jsou volební orgány:

- Státní volební komise
- Ministerstvo vnitra
- Český statistický úřad
- Krajský úřad, popř. Magistrát hlavního města Prahy
- Pověřený obecní úřad (v Praze, Brně, Ostravě a Plzni magistráty jmenovaných měst)
- Obecní úřad
- Starosta
- Okrsková volební komise

Všechny tyto orgány jsou orgány veřejné moci, které mají za úkol přípravu a provedení voleb.

Například obecní úřad vede tzv. stálé seznamy voličů, v nichž jsou vedeni voliči přihlášení k trvalému pobytu. Volič, který nemá české státní občanství, ale který má právo volit dle mezinárodní úmluvy, kterou je Česká republika vázána, a který je taktéž přihlášen k trvalému pobytu v obci⁵³, zažádá obecní úřad o zápis do dodatku stálého seznamu voličů, avšak jen pro volby do zastupitelstva obcí.⁵⁴ Jak již bylo řečeno, je stanoveno, aby občan měl pouze jeden trvalý pobyt, a tedy z toho vyplývá, že je volič veden pouze v jednom stálém volebním seznamu. Volič má právo v úředních hodinách na obecním úřadě nahlédnout do seznamu, požádat o doplnění údajů nebo provedení oprav. Volič taktéž může vykonávat dohled nad tím, aby v seznamu nebyl jako volič zapsán někdo, kdo ve skutečnosti voličem není. Obecní úřad je povinen do 48 hodin seznam opravit (žadatelé vyhovět) anebo mu v té samé lhůtě sdělí důvody, proč jeho žádosti nebylo vyhověno.⁵⁵

⁵³ Viz kapitola Volební právo.

⁵⁴ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 14 odst. 1 písm. b) a § 28.

⁵⁵ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 214.

V rámci této práce si ještě blíže probereme volební komise, tedy Státní volební komisi a okrskovou volební komisi, které však navazují na všechny volební orgány.

Státní volební komise je stálým volebním orgánem na úseku voleb do zastupitelstev obcí, ale i krajů. Skládá se z ministra vnitra, který je předsedou komise, a z dalších osob, zaměstnanců v zákoně vyjmenovaných státních orgánů, kteří jsou na návrh ministra vnitra vládou jmenováni a odvoláváni.⁵⁶ Úkolem Státní volební komise je především koordinace příprav, organizace, průběh a provedení voleb, vykonávání dohledu nad zabezpečením úkonů nezbytných pro organizačně technické provádění voleb, vyhlášení a zveřejnění celkových výsledků voleb prostřednictvím sdělení ve Sbírce zákonů.⁵⁷

Okrskové volební komise jsou zřízené pro každý volební okrsek. Člena (popř. náhradníka) okrskové komise může delegovat každá volební strana, která je zaregistrovaná pro volby do zastupitelstva obce. Pokud není dosaženo minimálního zákonem stanoveného počtu členů⁵⁸, jmenuje na neobsazená místa členy starosta obce. Starosta obce taktéž stanovuje s přihlédnutím k počtu voličů, kolik členů bude okrsková komise čítat. Okrskové volební komise dbají na pořádek ve volebních místnostech, zajišťují a dozírají na průběh hlasování, sčítají hlasy a vyhotovují zápis o průběhu a výsledku hlasování.⁵⁹ Zápis o průběhu a výsledku hlasování předávají Českému statistickému úřadu. Podle pravidel §45 ZVZO probíhá přidělování mandátů zvolených kandidátů a určení pořadí náhradníků. Registrační úřad vyhlásí výsledky voleb na základě zápisu o výsledku, který vyhotovuje Český statistický úřad.

⁵⁶ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 214.

⁵⁷ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 7.

⁵⁸ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 15 odst. 1 písm. d) – minimálně 6 členů okrskové volební komise, ve volebním okrsku do 300 voličů minimálně 4 členové.

⁵⁹ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 16.

5 Kandidátní listiny

Nejprve je podstatné si vysvětlit, co bude v této kapitole míněno pod pojmem volební strana. Dle § 20 ZVZO *volební stranou mohou být registrované politické strany a politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena, a jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů.*

Kandidátní listinu pro volby do zastupitelstva může podat strana, avšak pro volby do téhož zastupitelstva pouze jednu listinu. Pokud kandidátní listinu tvoří nezávislý kandidát nebo sdružení nezávislých kandidátů, připojí volební strana petici podepsanou voliči podporujícími její kandidaturu.⁶⁰ Důležitou součástí kandidátní listiny je také prohlášení kandidáta.

Předchozí právní úprava již zakotvovala povinnost přiložit ke kandidátní listině petici občanů, avšak počet byl stanoven na přesně daných číslech.⁶¹ To vyhovovalo především nezávislým kandidátům, kteří kandidovali ve větších městech, ale pro kandidáty v malých obcích byla možnost kandidovat téměř mizivá, protože v obci byl nedostatek oprávněných voličů k podepsání petice. Již v zákoně č. 152/1994 Sb., byla upravena procentuální hranice počtu podpisů v petici a v nezměněné podobě je taktéž v ZVZO.⁶² Avšak touto legislativní změnou došlo dle autorčina názoru k opačnému efektu, tedy, že ve velkých městech je téměř nemožná kandidatura nezávislého kandidáta. Obdobný názor vyjádřil Zdeněk Koudelka v Politologickém časopise.⁶³

Počet podporujících podpisů určuje příloha k ZVZO a počty jsou rozdílné pro nezávislého kandidáta jako jednotlivce a pro sdružení nezávislých kandidátů. Pro sdružení nezávislých kandidátů vždy platí potřebná hranice 7% z počtu obyvatel obce (k 1. 1. roku, ve kterém se konají volby). U nezávislého kandidáta je rozhodující počet podpisů odvíjející se od počtu obyvatel obce.

⁶⁰ ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. Politologie (Alfa Nakladatelství). ISBN 978-80-87197-00-4., str. 52.

⁶¹ Příklad: od 20 podpisů u obcí do 1.000 obyvatel po 400 podpisů u obcí nad 50.000 obyvatel.

⁶² TOKARSKÝ, Vít. Volby do zastupitelstev obcí. In ANTOŠ, M.; WINTR, J. (eds.) *Volby, demokracie a politické svobody*. Praha: Leges, 2010. str. 37 – 47. ISBN 978-80-87212-62-2. str. 41.

⁶³ KOUDELKA, Zdeněk. Komunální volby 1994. *Politologický časopis*. 1995

Tab. č. 2: potřebný počet podpisů voličů zapsaných v seznamech podle počtů obyvatel k 1. 1. roku, kdy se konají volby

Počet obyvatel obce k 1. 1. roku, kdy se konají volby	Potřebný počet podpisů voličů zapsaných v seznamech
do 500	5%
500 – 3.000	4%, nejméně 25
3.000 – 10. 000	3%, nejméně 120
10.000 – 50. 000	2%, nejméně 600
50.000 – 150.000	1%, nejméně 1.000
nad 150.000	0,5%, nejméně 1.500

Zdroj: zpracováno dle přílohy ZVZO

Potřebný počet podpisů je uveřejněn nejpozději 85 dnů přede dnem voleb na úřední desce registračního úřadu.⁶⁴

K potřebnému počtu podpisů na petici by chtěla autorka práce uvést svůj názor a to takový, že zákonodárce by měl postupovat podle podobného či stejného klíče u sdružení nezávislých kandidátů, jako je tomu v případě samostatných nezávislých kandidátů. Tedy, že s větší obcí (počtem obyvatel) by procento potřebných počtů klesalo. Autorka je tedy ve shodě s názorem Marka Antoše.⁶⁵

Každá kandidátní listina musí obsahovat název zastupitelstva obce, označení volebního obvodu (pokud jsou vytvořeny), název politické strany (typ, název), kandidáty (jména a příjmení, pohlaví, věk, povolání, část obce, kde má trvalý pobyt, členství v politické straně nebo hnutí nebo tzv. bez politické příslušnosti), pořadí na kandidátní listině, zmocněnce volební strany a jeho náhradníka (trvalý pobyt u obou osob), uvedení koalice nebo sdružení politických

⁶⁴ Kandidatura ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2018. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2019, 31. 5. 2018 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/kandidatura-ve-volbach-do-zastupitelstev-obci-v-roce-2018.aspx>

⁶⁵ ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: doplněno o srovnání se státy Evropské Unie* Praha.: Linde Praha a. s., 2008. ISBN 978-80-7201-734-8, str. 62.

stran, podpisy kandidáta a zmocněnce.⁶⁶ Vzor kandidátní listiny je k nahlédnutí v příloze č. 2.

Volební strana smí na kandidátní listině nominovat nejvýše tolik kandidátů, kolik činí počet volených členů zastupitelstva. Pokud jsou vytvořeny volební obvody, tak může volební strana na kandidátní listině pro jednotlivý volební obvod uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik členů tohoto zastupitelstva má být v daném obvodu voleno. V obcích, kde je voleno 7 a méně zastupitelů, může volební strana nominovat nejvýše tolik kandidátů, kolik činí počet členů volených do příslušného zastupitelstva obce zvýšený o jednu třetinu a zaokrouhlený na celé číslo dolů. Po uplynutí šedesátého dne přede dnem voleb nelze již nikterak měnit kandidátní listiny.⁶⁷

Kandidátní listina musí být podaná registračnímu úřadu nejpozději do 16:00 hodin, 66 dnů přede dnem voleb. Registračním úřadem je dle ZVZO obecní úřad v obcích, kde jsou zřízeny alespoň 2 odbory, pro ostatní obce vykonává jeho funkci pověřený obecní úřad.⁶⁸ Ve lhůtě od 66 do 60 dnů přede dnem voleb registrační úřad přezkoumává předložené kandidátní listiny. Pokud kandidátní listina neobsahuje některé náležitosti uvedené výše nebo obsahuje-li chybné údaje nebo v případě nepřipojení podpisové petice, či v případě, že tato petice neobsahuje potřebný počet podpisů, registrační úřad písemně vyzve zmocněnce nebo nezávislého kandidáta nejpozději 58 dnů přede dnem voleb k odstranění závad a to do 53 dnů přede dnem voleb. V téže lhůtě může provést nápravu zmocněnec nebo nezávislý kandidát i bez písemné výzvy registračního úřadu. Další důležitou lhůtou je lhůta 48 dnů přede dnem voleb. V tento den v případě, že vady nejsou odstraněny, rozhodne registrační úřad o vyškrtnutí. Registrační úřad také může rozhodnout o odmítnutí kandidátní listiny, *jestliže není podána podle § 21 nebo kandidátní listina neobsahuje náležitosti podle § 22 a nápravy nelze dosáhnout postupem podle odstavců 1 a 2*. Pokud je politická strana nebo politické hnutí součástí více volebních stran pro volby do téhož zastupitelstva obce, odmítne registrační úřad tu kandidátní listinu, která neobsahuje náležitosti

⁶⁶ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí §22.

⁶⁷ ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. Politologie (Alfa Nakladatelství). ISBN 978-80-87197-00-4, str. 52.

⁶⁸ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 215.

podle § 22 odst. 1 písm. i), obsahují-li tyto náležitosti všechny kandidátní listiny, pak odmítne všechny. Pokud však podání kandidátní listiny je bez vady, registrační úřad rozhodne o její registraci.⁶⁹ Registrace je nezbytná pro vytištění hlasovacího lístku. Ustanovení § 23 odst. 8 ZVZO upravuje situaci, kdy souhrnný počet kandidátů uvedených na všech registrovaných kandidátních listinách nedosahuje nadpoloviční většiny počtu členů zastupitelstva obce, které má být voleno, popřípadě je menší než pět. Ve zmíněné situaci se volby v dané obci nekonají a po uveřejnění celkových výsledků voleb do zastupitelstev obcí Státní volební komisí ministr vnitra vyhlásí dodatečné volby.⁷⁰

Kandidát se může do 48 hodin před zahájením voleb vzdát své kandidatury. V téže lhůtě může zmocněnec odvolat kandidaturu kandidáta z kandidátních listin politických stran, hnutí nebo jejich koalic. Oba tyto úkony musí být provedeny písemně formou prohlášení, které nelze vzít zpět, a které musí být doručeno registračnímu úřadu. Pokud bylo podané včasné prohlášení o vzdání se nebo odvolání kandidatury ještě před registrací kandidátní listiny, pak takovýto kandidát nebude uveden na hlasovacím lístku a registrační úřad provede změnu označení pořadí kandidátů posunutím číselné řady. Pokud prohlášení bylo podané až po registraci, zůstávají údaje o kandidátu na kandidátní listině, avšak při zjišťování výsledku voleb se k hlasům pro tohoto kandidáta odevzdaným nepřihlíží. Registrační úřad v tomto případě zajistí zveřejnění tohoto prohlášení ve všech volebních místnostech na území obce.⁷¹

Autorka práce se v této problematice zaobírala usnesením Ústavního soudu České republiky sp. zn. III. ÚS 99/15 ze dne 19. 5. 2015. Stěžovatel se v uvedeném řízení před krajským soudem domáhal vyslovení neplatnosti voleb do zastupitelstva obce Lubenec a to pro nesprávný postup volebních orgánů. Při sčítání hlasů byly volební straně SNK - Lubenec 1 přičteny hlasy odevzdané pro kandidáta, který šest týdnů před volbami zemřel. Kdyby volební orgán postupoval dle stěžovatele tedy, že by se hlasy zemřelému kandidátovi nepočítaly, získala by volební strana SOS Lubenec, jejímž prvním kandidátem byl právě stěžovatel, mandát. Dle stěžovatelova názoru mělo dojít k odvolání zemřelého stěžovatele.

⁶⁹ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí §23.

⁷⁰ *Veřejná správa: Podávání kandidátních listin pro volby do zastupitelstev obcí v roce 2018*. Ministerstvo vnitra, Mgr. Jaromír Vymyslický, 2018, (16). ISSN 1213-6581.

⁷¹ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 24.

Krajský soud v Ústí nad Labem zdůraznil, že ZVZO nedává registračnímu úřadu oprávnění provádět jakékoliv změny na registrovaných kandidátních listinách a ani není stanovena povinnost volebního orgánu odvolat nebo vyškrtnout zemřelého kandidáta. Ústavní soud se v tomto případě shodl s rozhodnutím a argumentací krajského soudu, „...že systém voleb do zastupitelstev obcí je založen na principu poměrného zastoupení, kdy pro jeho výsledek je jednoznačně určující celkový počet hlasů odevzdaných pro jednotlivé volební strany. V tomto směru se přitom stěžovatel zásadně mylí, když tvrdí, že hlas je primárně adresován konkrétnímu kandidátovi a nikoliv volební straně. V těchto volbách má totiž volič (až) tolik hlasů, kolik je voleno členů zastupitelstva, nicméně i tehdy, pokud je odevzdá nikoliv volební straně způsobem předpokládaným ustanovením § 34 odst. 4 volebního zákona, nýbrž přímo osobám jednotlivých kandidátů, sčítá se vždy nejprve celkový počet hlasů - tedy jak hlasy odevzdané pro jednotlivé volební strany, tak také pro jednotlivé kandidáty.“ Ústavní soud tedy neoznačil volby do zastupitelstva obce Lubenec za neplatné.⁷² Autorka se nezcela ztotožňuje s názorem Ústavního soudu, i když si je plně vědoma, že po právní stránce je rozhodnutí správně. Dle jejího názoru jsou komunální volby (především v malých obcích, za kterou Lubenec s téměř 1.400 obyvateli⁷³ můžeme považovat) spíše založeny na osobnosti jednotlivých kandidátů a proto by hlasy neměly být počítané osobě, která již zemřela i přesto, že je zapsaná na kandidátní listině za volební stranu. Zároveň je autorka toho názoru, že zákonodárce by měl umožnit volebním orgánům v den voleb zkontrolovat, zda je osoba volitelná ve smyslu § 5 odst. 1 ZVZO, popř. osobu, která není volitelná, vyškrtnout.

Jak již bylo výše zmíněno, registrace je zbytná pro vytištění hlasovacího lístku, který zajistí registrační úřad. Podobu a obsah hlasovacího lístku určuje ZVZO v § 25 a příklad kandidátního lístku pro volby do zastupitelstva obce Teplýšovice je k nahlédnutí v přílohách.⁷⁴ Jako nejdůležitější náležitosti lze uvést název obce a počet členů zastupitelstva, které má být zvoleno. Poté následují jednotlivé kandidátní listiny, které jsou samostatně zarámovány ve sloupcích. Ty jsou nadepsané názvem a číslem (pořadím), které určí losem registrační úřad.

⁷² Usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 99/15 ze dne 19. 5. 2015.

⁷³ ČSÚ - <https://www.czso.cz/csu/xu/pocet-obyvatel-prumerny-vek>

⁷⁴ Příloha č. 3 – hlasovací lístek pro volby do obecního zastupitelstva v roce 2018 v obci Teplýšovice

V případě, že ve sloupci jsou alespoň 2 kandidáti, je u zmíněného názvu čtvereček. U každého kandidáta jsou uvedeny ty údaje, které jsou podstatnou náležitostí kandidátní listiny, a taktéž je u něho čtvereček na dání případného hlasu.

Hlasovací lístky mohou být vytištěné oboustranně, avšak pro označení všech volebních stran i pro údaje o všech kandidátech musí být použit stejný druh a velikost písma a pro hlasovací lístky papír téže barvy, jakosti a rozměru.⁷⁵ Podmínkou na stejný druh a velikost písma je pak naplněn princip rovného práva. Tento případ také můžeme nazývat jako princip rovného pasivního práva nebo princip rovných příležitostí. Kdyby tato podmínka nebyla dodržena, je zde velká pravděpodobnost, že kandidát, který by byl zvýrazněn tučněji, či by byl napsán větším písmem, dostal by více hlasů. Požadavkem na stejnost papíru je plněn princip tajného volebního práva, protože z takových hlasovacích lístků není okem rozpoznatelný hlas voliče.

Starosta obce zajistí dodání hlasovacích lístků všem voličům a to nejpozději 3 dny přede dnem voleb a v den voleb všem okrskovým volebním komisím. Není-li v obci starosta, pak tuto povinnost přebírá místostarosta, pokud ani ten není, pak distribuci zajistí ředitel krajského úřadu.⁷⁶

Pokud dojde ke zjištění, že na hlasovacím lístku jsou zřejmé tiskové chyby, tak se hlasovací lístky nepřetiskují. Registrační úřad pouze zabezpečí ve všech volebních místech vyvěšení informací o těchto chybách.⁷⁷ Podle autorčina názoru zákonodárce tímto předešel mnoha případům o zpochybnění platnosti voleb, popř. jistě nákladnému novému tisku všech volebních lístků.

⁷⁵ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 25 odst. 4.

⁷⁶ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 25 odst. 5.

⁷⁷ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 25 odst. 6.

6 Hlasování

Starosta, jako jeden z volebních orgánů, má povinnost zveřejnit způsobem v místě obvyklým nejpozději 15 dnů před volbami oznámit dobu a místo konání voleb v obci. Taktéž upozorní občany o povinnosti při hlasování prokázat totožnost a státní občanství České republiky nebo občanství státu, jehož příslušníci jsou oprávněni volit podle § 4 odst. 1 ZVZO.

Vybavenost volebních místností je upravena v § 31 ZVZO. Volební schránka, přenosná volební schránka, dostatečné množství hlasovacích lístků a prázdných obálek, které jsou neprůhledné, stejné velikosti, jakosti a barvy a které musí být opatřeny úředním razítkem, psací potřeby, výpisy ze seznamu voličů a ZVZO, který je k nahlédnutí všem voličům, jsou elementárními požadavky na všechny volební místnosti.⁷⁸

Nutnost dostatečného množství hlasovacích lístků je možné brát jako snahu o zachování principu tajného hlasování. Chápáno v tom smyslu, že členové domácnosti či rodinní příslušníci mohou své blízké nutit k úpravě hlasovacího lístku podle jejich názoru, blízcí tedy nemají možnost projevit svou svobodnou a pravou vůli. Podle autorčina názoru však toto není dostatečným řešením, protože může dojít k situaci, že ovlivňovanou osobu do volební místnosti bude doprovázet onen rodinný příslušník a při vyžádání nových lístků ovlivňovanou osobou musí být zcela tomuto příslušníkovi jasné, že ovlivňovaný nebude hlasovat podle jeho názoru, ale podle své vůle.

Dle autorčina názoru princip tajnosti hlasování nejvíce prezentuje tzv. plenta, tedy určený zvláštní prostor, který je oddělen tak, aby byla zajištěna ona tajnost hlasování. Počet plent určí starosta obce s přihlédnutím k velikosti volebního okrsku.

Ve volební místnosti je viditelně vyvěšen hlasovací lístek, který je označen nápisem „vzor“ a případná prohlášení o vzdání se nebo odvolání kandidatury, pokud byla doručena do 48 hodin před zahájením voleb.^{79,80} Taktéž ve volební

⁷⁸ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 31.

⁷⁹ Viz kapitola Kandidátní listiny.

⁸⁰ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 31 odst. 4.

místnosti na důstojném místě je umístěn velký státní znak a na budově, ve které se konají volby, je vyvěšena státní vlajka.⁸¹

6.1 Struktura hlasu

Způsob hlasování ve volbách do zastupitelstev obcí je velmi rozdílný od ostatních voleb. Struktura hlasu je velmi úzce spojena s formou kandidatury.⁸² Jak bylo řečeno, pro volby do obecních zastupitelstev se uplatňuje systém volných kandidátních listin, který umožňuje tzv. panašování. To znamená, že si volič může vybírat z kandidátů napříč volebními stranami. Volič má k dispozici tolik hlasů, kolik členů zastupitelstva má být zvoleno.

Nyní se však podíváme na to, jaké má volič možnosti při hlasování. První ze způsobů je hlasování pro určité kandidáty. Volič v takovém případě označí křížkem v rámečku před kandidátovým jménem, takto může učinit napříč všemi volebními stranami.

Druhou možností je označení jedné volební strany. To volič udělá tak, že označí čtvereček křížkem v záhlaví sloupce s kandidáty volební strany. Hlasy v tomto případě obdrží všichni, co jsou uvedeni na kandidátní listině volební strany (až do celkového počtu volených zastupitelů).

Posledním způsobem je kombinace předchozích dvou možností. Tedy takový postup, kdy volič označí celou kandidátní listinu a rovněž označí další kandidáty, pro které hlasuje, a to ve všech samostatných sloupcích, kde jsou ostatní volební strany. Tímto způsobem volič zajistí platné hlasy nejprve jednotlivě označeným kandidátům a poté kandidátům označené volební strany v pořadí dle kandidátní listiny a co do počtu kandidátů jde o rozdíl mezi počtem členů zastupitelstva, kteří mají být zvoleni, a označenými jednotlivými kandidáty.⁸³

⁸¹ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí §31 odst. 5.

⁸² Viz podkapitola Volební systém

⁸³ ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5, str. 62.

6.2 Zahájení, průběh a ukončení hlasování a postup volebních orgánů při sčítání hlasů a zjišťování výsledků voleb

Jak již bylo uvedeno výše, volebními dny jsou pátek (od 14 hod. do 22 hod.) a sobota (od 8 hod. do 14 hod.). Předseda okrskové volební komise musí ještě před zahájením hlasování zkontrolovat, zda je ve volební místnosti vše potřebné podle § 31 ZVZO a před ostatními členy okrskové komise zapečetí zkontrolovanou a prázdnou volební schránku a přenosnou volební schránku. Po kontrole předseda prohlásí volby za zahájené.⁸⁴

Za pořádek, který lze zprostředkovat pomocí pokynů, ve volební místnosti ale i v jejím bezprostředním okolí odpovídá předseda volební komise.⁸⁵ Při dvoudenních volbách zajistí okrsková volební komise zapečetění volebních schránek tak, aby nebylo možné do nich vkládat ani z nich vybírat odevzdané volební lístky. Druhý dne před zahájením hlasování komise zkontroluje, zda jsou pečeti neporušené a sejme je.⁸⁶

V případě, že nastanou okolnosti, které znemožňují zahájit, pokračovat nebo ukončit hlasování, může volební komise odročit, přerušit nebo prodloužit dobu hlasování a to maximálně o jednu hodinu. O této skutečnosti komise vyrozumí registrační úřad a voliče způsobem a v místě obvyklým.⁸⁷

Při volbách nelze někoho zastupovat, každý volič hlasuje osobně. Volič po příchodu do volební místnosti prokáže svou totožnost a státní občanství České republiky, popřípadě občanství, na jehož základě je oprávněn volit na území České republiky. Identifikovat se před komisí lze buď platným občanským průkazem, nebo cestovním pasem; v případě cizinců průkazem o povolení k pobytu. Pokud toto volič neučiní, tak mu není umožněno volit. Okrsková komise provede záznam do seznamu a předá voliči úřední obálku. Na žádost voliče také okrsková komise dá za chybějící nebo jinak označený hlasovací lístek jiný.

Poté volič odchází do prostoru určeného pro úpravu hlasovacího lístku, kde nesmí být nikdo jiný přítomen, ani člen komise. Jediná výjimka je v případě,

⁸⁴ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 32.

⁸⁵ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 35.

⁸⁶ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 37 odst. 1.

⁸⁷ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 37 odst. 2.

že voličem je osoba, která nemůže sama upravit hlasovací lístek pro tělesnou vadu nebo proto, že nemůže číst nebo psát. V tomto případě může s takovou osobou jít za plentu jiný volič, nikoliv však člen komise, aby za ní lístek upravitel a vložil do úřední obálky.⁸⁸

Volič vkládá hlasovací lístek do úřední obálky, kterou dostal od volební komise a po opuštění prostoru určeného pro úpravu listiny vloží úřední obálku do volební schránky. Pokud volič neodešel za plentu, aby tam vložil svůj hlasovací lístek do úřední obálky, komise mu nedovolí hlasovat.

Poměrně často se stává, že při volbách do zastupitelstev obcí se konají některé další volby. Volební lístky se v takovém případě nekládají do jedné úřední obálky, ale každý hlasovací lístek má volební komisí určenou barvu úřední obálky.

§ 33 odst. 7 ZVZO upravuje výjimky, kdy hlasování probíhá mimo volební místnost. O tuto výjimku může požádat za závažných (zdravotních) důvodů volič obecní úřad a v den konání voleb okrskovou volební komisí. Ta vyšle k voliči 2 své členy s přenosnou volební schránkou, úřední obálkou a hlasovacími lístky. i při takovémto hlasování musí být dodržena tajnost hlasování, což je v praxi obtížné. V těchto případech může totiž docházet i k nepřímému ovlivňování jednotlivých voličů popřípadě k nějaké formě nátlaku na ně.⁸⁹

V okamžiku uplynutí stanovené doby pro hlasování se volební místnosti uzavřou, ale je ještě umožněno odvolit všem, kteří jsou ve volební místnosti nebo před ní. Poté však předseda komise prohlásí volby za ukončené.⁹⁰

Okrsková volební komise po posouzení hlasovacího lístku ve třech situacích započte platný hlas pro kandidáta. První z nich je, když jsou označeni pouze jednotliví kandidáti z kterékoliv volební strany, pak hlas získá každý označený kandidát. Druhá situace vzniká, když volič označí pouze volební stranu, poté obdrží platné hlasy kandidáti této strany, nejvýše však tolik, kolik činí počet volených členů zastupitelstva a v pořadí dle hlasovacího lístku. Třetím případem je, že je označena strana a zároveň jednotliví kandidáti ostatních volebních stran.

⁸⁸ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 33.

⁸⁹ ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: doplněno o srovnání se státy Evropské Unie* Praha.: Linde Praha a. s., 2008. ISBN 978-80-7201-734-8, str. 77.

⁹⁰ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 39 odst. 1.

Okrsková volební komise tedy nejdříve započte hlasy jednotlivě označeným kandidátům a poté podle pořadí hlasovacího lístku tolik kandidátů označené volební strany, kolik činí rozdíl mezi počtem volených členů a počtem jednotlivě označených kandidátů.⁹¹ Opačnou situací je, když se kandidát kandidatury vzdal či byl odvolán. To samozřejmě nepřináší kandidátovi žádné platné hlasy, poněvadž se k hlasům pro něho odevzdaným nepřihlíží.⁹²

Pokud jsou z hlasovacího lístku rozpoznatelné potřebné údaje (výsledek), pak ani poškození či přeložení nemá na platnost vliv. Avšak jako neplatný je označen ten volební lístek, který není na předepsaném tiskopise, na kterém není označení ani jedné volební strany či kandidáta, pokud je označeno v záhlaví více než jedna strana, pokud je označeno více kandidátů, než je voleno, jestliže lístek nebyl vložen v úřední obálce, hlasovací lístek je přetržen anebo pokud je v jedné úřední obálce vloženo několik hlasovacích lístků do téhož zastupitelstva obce.⁹³

O výsledku je vyhotoven okrskovou komisí zápis o průběhu a výsledku hlasování, který je podepsán všemi členy volební komise. V zápise o hlasování okrsková komise uvede dobu počátku a ukončení voleb (odročení, přerušení nebo prodloužení s odůvodněním), celkový počet osob v seznamu voličů, počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky, počet odevzdaných úředních obálek, počet platných hlasů pro každou volební stranu a počet platných hlasů pro jednotlivé kandidáty, případná oznámení, stížnosti a usnesení.⁹⁴ Zápisy jsou předávány na Český statistický úřad.

Český statistický úřad (dále také ČSÚ) ze zápisů zjistí, kolik hlasů bylo odevzdáno pro každého kandidáta a kolik pro každou kandidátní listinu, celkový počet platných hlasů pro všechny kandidátní listiny. Ke kandidátním listinám se nepřihlíží, pokud získala méně než 5 % z celkového počtu platných hlasů vyděleného voleným počtem členů zastupitelstva a vynásobeného počtem jejich kandidátů (nejvýše počtem volených zastupitelů). Pokud do dalšího zjišťování výsledků ČSÚ zjistí, že předchozím postupem nepostupují alespoň 2 kandidátní listiny, pak je snížena hranice vždy o 1%. Poté ČSÚ zjišťuje, jestli po tomto

⁹¹ Viz podkapitola Struktura hlasu.

⁹² ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5, str. 53-54.

⁹³ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 41.

⁹⁴ Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí § 42.

procesu bude obsazena přinejmenším nadpoloviční většina mandátů, popř. zda bude celkový počet přidělitelných mandátů v rámci celé obce větší než 5. Pokud toto není splněno, snižuje se procentuální hranice opět o 1 % a to do té doby, dokud není splněna i tato druhá podmínka. V případě, že v obci byla podaná pouze jedna kandidátní listina, tak se k uzavírací klauzuli nepřihlíží.

Dalším krokem ČSÚ je vydělení celkového počtu platných hlasů, který obdržela postupující kandidátní listina podle d'Hondtovy volební formule. Výsledné podíly ČSÚ seřadí podle jejich velikosti a to až do počtu, kolik má být ve volbě zvolených členů. Za každý takový podíl získá ve výsledné početní řadě kandidátní listina jeden mandát. Pokud dojde k rovnosti podílů, je rozhodujícím činitelem celkový počet hlasů, které kandidátní listina získala, pokud i ten je roven, pak rozhoduje los.

Poslední proces přepočtu hlasů ČSÚ se týká pořadí na kandidátní listině. Úřad vydělí celkový počet hlasů odevzdaných pro volební stranu počtem kandidátů této strany. Jestliže má některý z kandidátů alespoň o 10 % více hlasů, než je předchozím způsobem stanovený průměr (vyjádřený celým číslem bez zaokrouhlení), pak se dostává na první místo v kandidátní listině. V případě, že je takových kandidátů více, určuje se pořadí podle počtu hlasů, které jim voliči platně dali. Pokud takoví kandidáti budou mít stejný počet hlasů, rozhodne pořadí uvedené na kandidátní listině. Když žádný z kandidátů nepřekoná o 10 % stanovený průměr, pořadí se nemění a ČSÚ přikáže mandáty podle pořadí, v jakém jsou kandidáti uvedeni na kandidátní listině.⁹⁵

ČSÚ vyhotoví zápis o výsledku voleb, na jehož základě registrační úřad vyhlásí výsledky voleb. Registrační úřad poté vydá všem nově zvoleným kandidátům osvědčení o zvolení, a to nejpozději do prvního ustavujícího zasedání zastupitelstva. Pokud soud rozhodne o neplatnosti volby kandidáta, vydá registrační úřad osvědčení o zvolení následujícímu kandidátovi v pořadí.⁹⁶

⁹⁵ ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. Politologie (Alfa Nakladatelství). ISBN 978-80-87197-00-4, str. 54-55.

⁹⁶ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 215.

7 Vznik, zánik mandátu a nastupování náhradníků

Ke vzniku mandátu nedochází ani obdržením osvědčení o zvolení, složením slibu nebo ustavující schůzí. Již od roku 1990 je zakotvena zásada, že mandát člena zastupitelstva vzniká zvolením, tedy okamžikem ukončení hlasování (v době, kdy ještě nejsou sečteny výsledky). V tomto okamžiku také dochází k zániku mandátu všech členů zastupitelstva. Výše zmíněné osvědčení o zvolení má pouze deklaratorní charakter.⁹⁷

Naopak k zániku mandátu může dojít hned z několika důvodů. Tyto důvody můžeme rozdělit na dvě kategorie – ze zákona nebo vyslovením zastupitelstva.

Prvním zmíněným důvodem mandát zaniká přímo, ihned. Jak již bylo řečeno, jde o zákonné důvody a těmi jsou odmítnutí slibu člena zastupitelstva nebo složení slibu s výhradou, okamžik obdržení písemné rezignace člena zastupitelstva starostovi nebo rezignací starosty podanou zasedání zastupitelstva, úmrtí člena zastupitelstva, dnem voleb do zastupitelstva, rozpuštění zastupitelstva nebo zánik obce (ale i městské části nebo městského obvodu).

Jen v krátkosti by autorka chtěla rozebrat dle jejího názoru nejzajímavější příčiny zániku mandátu ze zákona a tou první je slib. Ten zastupitel skládá vždy na začátku prvního zasedání (většinou ustavující schůze), jehož se člen zúčastní po svém zvolení. Slib zastupitele obce zní: „*Slibuji věrnost České republice. Slibuji na svou čest a svědomí, že svoji funkci budu vykonávat svědomitě, v zájmu obce (města, městyse) a jejích (jeho) občanů a řídit se Ústavou a zákony České republiky.*“ Zastupitel slib neskládá vyslovením celého znění, ale pouze slovem „slibuji“ a potvrzením slibu vlastnoručním podpisem.⁹⁸

Okamžik, kdy zánik mandátu vysloví zastupitelstvo je druhou možností. Zastupitelstvo tedy může rozhodnout o zániku mandátu z důvodu pravomocného rozhodnutí soudu o odsouzení člena zastupitelstva k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, člen přestal být volitelným nebo pro neslučitelnost funkcí. Tyto podmínky jsou blíže popsány v kapitole Volební právo.

⁹⁷ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4, str. 87.

⁹⁸ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 69.

Avšak autorka se dříve nezmiňuje blíže o důvodu pravomocného soudního rozhodnutí. Jak již z předchozího odstavce vyplývá, k zániku mandátu dochází až vyslovením zániku zastupitelstvem, popř. ředitelem krajského úřadu nebo nakonec ministrem vnitra. Při rozhodování o zániku je pro zastupitelstvo rozhodný stav věci, kdy o něm zastupitelstvo jedná. Jestliže je v této době na osobu hleděno jako na odsouzenou k trestu odnětí svobody, u níž nebyl trest podmíněně odložen, případně již v minulosti byl podmíněně odložen, ale soud následně rozhodl, že se trest vykoná, pak by k vyslovení zániku mandátu mělo dojít.⁹⁹

Uprázdnil-li se mandát zastupitele obce z jakéhokoliv výše uvedeného důvodu, nastupuje na toto místo náhradník z kandidátní listiny téže volební strany a to v pořadí, které vyplývá podle výsledků voleb. Náhradníkovi mandát začíná následující den, kdy došlo k zániku mandátu předchůdce. Osvědčení o tom, že se náhradník stal členem zastupitelstva a kterým dnem se takto děje, vydává rada obce, jestliže není, tak zastupitelstvo obce. V případě, že není žádný náhradník, zůstane mandát neobsazen do konce funkčního období zastupitelstva.¹⁰⁰

⁹⁹ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 216-217.

¹⁰⁰ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6, str. 217.

8 Soudní přezkum voleb

Hned na začátku této kapitoly by autorka chtěla předestřít, že ví o tom, že toto téma je natolik obsáhlé a komplikované, že jeho detailní popsání by dalece přesáhlo možnosti této práce. Proto se autorka bude snažit popsat volební přezkum obecně a poté zmíní zajímavosti či věci specifické pouze pro volby do zastupitelstev obcí.

Právo na soudní přezkum je již zakotveno v čl. 4 Ú ČR¹⁰¹, protože volební právo je základním právem a to podle čl. 21 Listiny, která garantuje právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců. Zákonodárce toto právo respektuje, což projevila u mnoha ustanovení všech volebních zákonů¹⁰², v zákoně č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen SŘS), v zákoně č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu apod. Soudy hrají důležitou funkci nejen u přezkumu výsledků voleb po jejich vyhlášení, ale také před samotným hlasováním, např. ochrana ve věcech registrace kandidátní listiny či přihlášky k registraci a ve věcech seznamů voličů.¹⁰³

Pravomoc soudů ve věcech volebních byla převedena na soudy novelou SŘS s účinností od 1. 1. 2003. Takže všemi návrhy se zabývá správní soudnictví zejména z toho důvodu, že v případě volebního soudnictví se jedná o poskytování ochrany subjektivním právům veřejnoprávního charakteru.

Jak již bylo řečeno, soudní přezkum voleb spadá do věcné působnosti správního soudnictví. Konkrétněji příslušné jsou krajské soudy a Nejvyšší správní soud. Zjednodušeně řečeno Nejvyšší správní soud rozhoduje o věcech, které mají celostátní dopad, kdežto krajské soudy rozhodují o záležitostech, které jsou spjaty s jejich místní příslušností.¹⁰⁴

¹⁰¹ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky – čl. 4: *Základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci.*

¹⁰² Volební zákony:

Zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky

Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky

Zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu

Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí

¹⁰³ ANTOŠ, Marek. Problémy soudního přezkumu výsledků voleb. *Právní rozhledy* 6/2007, s. 203.

¹⁰⁴ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 203.

Volební soudnictví je velmi specifické a vyniká určitými procesními zvláštnostmi. Jádro odlišností je možné spatřovat v samostatném účelu, tedy především v požadavku rychlého projednání věci a to s co největší právní jistotou.

Rychlost a efektivnost řízení je charakteristickým znakem volebního řízení. Zákodárce rychlost řízení zajistil tím, že pro podání návrhu účastníka ale i pro rozhodování soudu jsou stanoveny krátké a přísné lhůty, někdy pouze v řádu několika dnů. Zákon taktéž je velmi striktní v tom, že zmeškání lhůt nelze prominout.¹⁰⁵

O návrzích ve věcech seznamů voličů může soud rozhodnout i bez nařízení jednání. Tím se takové ustanovení dostává do rozporu s čl. 38 odst. 2 LZPS, který garantuje právo, aby jeho věc byla projednána (u soudu) na veřejném jednání, bez zbytečných průtahů, v jeho přítomnosti, aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům.¹⁰⁶

Další zásadou volebního soudnictví je jednoinstančnost. O stížnostech je tedy rozhodováno pouze v jednom stupni řízení¹⁰⁷ a o stížnostech týkajících se voleb do obecních zastupitelstev rozhodují krajské soudy. Protože je dovolena pouze jednoinstančnost řízení, není možné podat proti rozhodnutí krajského soudu kasační stížnost.¹⁰⁸ Proti rozhodnutí krajských soudů lze však podat stížnost k Ústavnímu soudu České republiky, kdy ale soud hraje pouze roli sjednocovatele judikatury.¹⁰⁹

Dalšími specifiky volebního přezkumu je mimořádně široká aktivní legitimace, osvobození od soudního poplatku nebo odlišný význam doručování.¹¹⁰

Dle ustanovení SŘS lze rozlišit 3 typy řízení: ve věcech seznamů voličů, ve věcech registrace a ve věcech neplatnosti voleb a hlasování.¹¹¹ Tímto tříděním se bude řídit i tato práce.

¹⁰⁵ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 213-216.

¹⁰⁶ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 208.

¹⁰⁷ Viz výše.

¹⁰⁸ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 203-206.

¹⁰⁹ ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: doplněno o srovnání se státy Evropské Unie*. Praha: Linde Praha a. s., 2008. ISBN 978-80-7201-734-8. str. 158.

¹¹⁰ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 212-217.

¹¹¹ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní § 88-90.

8.1 Ochrana ve věcech seznamů voličů

Tato ochrana se týká především pasivního volebního práva, které je taktéž jako informace o volebních seznamech uvedena v předchozích kapitolách. Podle Jana Filipa jsou seznamy voličů vedeny ze tří důvodů: evidence voličů a zabránění ve volebních podvodech, usnadnění volebního aktu pro volební komisi a spojení se zaváděním volebních okrsků.¹¹²

Předmětem soudní ochrany dle § 88 SŘS je především oprava nebo doplnění daného seznamu voličů nebo jeho dodatku nebo nevydání voličského průkazu.

Autorka v této podkapitole spatřuje nejzajímavější a i nejdůležitější problematiku aktivního volebního práva, které je lehce a často zneužíváno.

Uvedené řešil Ústavní soud v nálezech, které se oba týkaly voleb do zastupitelstev obcí v roce 2010. První judikátem je sp. zn. Pl. ÚS 59/10 ze dne 4. 5. 2011, kterým bylo zrušeno usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 11. 2010 č. j. 15 A 116/2010-44, kterým byl zamítnut návrh na prohlášení neplatnosti voleb v obci Hřensko. Druhým rozhodnutím je nález z téhož dne jako předchozí judikát sp. zn. Pl. ÚS 6/11, kterým bylo zrušeno usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 11. 2010 č. j. 22 A 140/2010-21, kterým taktéž bylo rozhodováno o neplatnosti voleb tentokrát v obci Karlova Studánka.¹¹³ Oba tyto nálezy se týkají otázky účelového přihlašování se voličů k trvalému pobytu. *„Smyslem formální existence obce je, aby si její obyvatelé mohli sami spravovat své vlastní záležitosti. Činí tak prostřednictvím orgánů obce. Proto také oprávnění tyto orgány vytvářet je podmíněno faktickým poutem obyvatele - voliče k obci. O existenci tohoto pouta nesvědčí sama subjektivní vůle osoby v podobě zápisu mezi občany obce, ale musí být odpovídajícím způsobem objektivně vyjádřena. V situaci, kdy je trvalý pobyt rozhodujícím kritériem pro vznik aktivního i pasivního volebního práva do orgánů samosprávy obce, je třeba vzhledem k závažnosti možných dopadů pečlivě zkoumat i skutečnost, zda přihlášení nebylo*

¹¹² FILIP, Jan. *Ústavní právo České republiky*. 4. opr. a dopl. vyd., v nakl. Doplněk 2. opr. a dopl. vyd. V Brně: Masarykova univerzita, 2003. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-3254-5. Str. 439.

¹¹³ *Ústavněprávní a etické aspekty voleb [kapitola]* / Stanislav Balík, Vlasta Formánková. In: *Právo a jeho prostředie*. -- Bratislava : Ústav štátu a práva SAV, 2011. ISBN 978-80-8095-072-9, str. 140-141.

zcela účelovým jednáním, jehož jediným cílem byl právě vznik aktivního volebního práva, tedy jednáním obcházejícím volební zákon. Právo na zvolení si trvalého pobytu dle § 10 zákona o evidenci obyvatel je sice subjektivně veřejným právem, vymahatelným ve správním soudnictví, které je odvozeno od práva na svobodu pohybu a pobytu.¹¹⁴ Dalším zajímavým a důležitým argumentem Ústavního soudu je, že „těmto praktikám lze do jisté míry předejít ve fázi sestavování seznamu voličů tím, že osoby hlášené k trvalému pobytu toliko formálně z něho budou vyškrtnuty. Výklad, podle něhož zákon o volbách do zastupitelstev takovýto aktivní postup orgánu, který stálý seznam voličů vede, umožňuje, podporuje i možnost vyškrtnutých osob následně žádat o správní (námitkové řízení) a soudní přezkum. A odpovídá to též představě samotné Ústavy, která ve čl. 100 odst. 1 nepředpokládá ochranu práva podílet se na správě obecních záležitostí u těch, kdo se skutečným životem obce nemají objektivně nic společného. Toto je jen připomenutí jednoho z nástrojů, který lze k obraně před podobnými praktikami využít mimo rámec volebního soudnictví.“¹¹⁵

Následujícím zajímavým rozhodnutím, který navazuje na předchozí nálezy Ústavního soudu, je usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 30 A 56/2012 ze dne 9. 8. 2012. Navrhovatel se v tomto řízení taktéž domáhal vydání rozhodnutí o neplatnosti voleb do obecního zastupitelstva obce Zdobnice. Tento návrh odůvodnil tak, že v období před volbami se přihlásily do obce k trvalému pobytu osoby, které tam fakticky nepobývají, a protože jde o příznivce, kteří jsou často rodinnými příslušníky kandidátů kandidujících za ostatní volební strany, mohlo tím dojít k ovlivnění voleb v jeho neprospěch, respektive ve prospěch zbývajících volebních stran. Krajský soud v Hradci Králové návrh zamítl a v odůvodnění se plně ztotožnil s argumentem Ústavního soudu, tedy s tím, že při sestavování seznamu voličů mohlo dojít k vyškrtnutí takto pochybných osob.¹¹⁶

Celkové řešení této problematiky může být velmi komplikované a hlavně zdoluhavé, protože pravděpodobně bude docházet k častému dokazování. Dle názoru autorky, zde soudy mají velmi těžkou úlohu, aby při dokazování dodržely zásadu rychlosti a efektivnosti řízení.

¹¹⁴ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 6/11 ze dne 4. 5. 2011.

¹¹⁵ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 6/11 ze dne 4. 5. 2011.

¹¹⁶ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 30 A 56/2012 ze dne 9. 8. 2012.

8.2 Ochrana ve věcech registrace kandidátních listin

Ochranu ve věcech registrace kandidátních listin můžeme rozdělit na tři skupiny řízení, které nám popisuje § 89 SŘS. Správní orgán odmítl kandidátní listinu nebo přihlášku k registraci, správní orgán škrtl kandidáta na kandidátní listině a správní orgán registroval kandidátní listinu nebo přihlášku k registraci.

Zákonnými náležitostmi kandidátních listin se zabýval Krajský soud v Hradci Králové v řízení sp. zn. 30 Ca 191/2002. Navrhovatel – volič se domáhal vydání rozhodnutí o neplatnosti voleb do zastupitelstva obce. Tvrdil, že zvolený zastupitel kandidoval za volební stranu, která neměla být pro vady kandidátní listiny k volbám vůbec připuštěna, což mělo za důsledek, že dle navrhovatele došlo k ovlivnění výsledků voleb. Usnesením Krajský soud rozhodl, že návrh je jako nedůvodný zamítnut.¹¹⁷ Dále také uvedl důležité argumenty. Za prvé, že předložili-li volební strana kandidátní listinu s nedostatečným počtem podpisů v petici, registrační úřad ji vyzve, aby závady odstranila. Pokud závada není ve lhůtě odstraněna, rozhodne registrační úřad o odmítnutí takové kandidátní listiny. Za druhé: Dojde-li registrační úřad při přezkoumávání kandidátní listiny k závěru, že splňuje náležitosti, pak rozhodne o její registraci. Proti provedení registrace kandidátní listiny pro volby do zastupitelstva obce se může pouze volební strana, která podala kandidátní listinu pro volby do zastupitelstva obce, domáhat ochrany u soudu. Rozhodnutí o registraci se stane pravomocným a to i v případě, že dojde při registraci kandidátní listiny k chybě a žádná z kandidátních stran toto rozhodnutí nenapadne.¹¹⁸

Druhý judikát, který by v krátkosti chtěla autorka uvést, se týká lhůty pro podání návrhu ve věci registrace kandidátní listiny. Jedná se o usnesení Krajského soudu v Praze sp. zn. 44 Ca 132/2006 ze dne 19. 9. 2006. Soud tímto rozhodnutím odmítl návrh na zrušení registrace kandidátní listiny volební strany pro opožděnost. Stěžejním argumentem krajského soudu bylo, že dvoudenní lhůtu k podání návrhu na soudní ochranu proti provedení registrace kandidátní listiny je

¹¹⁷ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 30 Ca 191/2002 ze dne 26. 11. 2002.

¹¹⁸ PODHRÁZKÝ, Milan. *Přehled judikatury ve věcech voleb, referend a politických stran*. Praha: ASPI, 2008. Přehledy judikatury (ASPI). ISBN 978-80-7357-291-4, str. 226-227.

nutné počítat ode dne vyvěšení rozhodnutí o registraci kandidátní listiny na úřední desce. Lhůta nezačne běžet den po faktickém doručení rozhodnutí o registraci.¹¹⁹

8.3 Ochrana ve věcech neplatnosti voleb a hlasování

Poslední skupina řízení dovoluje občanovi, politické straně nebo nezávislému kandidátovi nebo sdružení nezávislých kandidátů a sdružení politických stran nebo hnutí podat návrh na rozhodnutí o neplatnosti voleb nebo hlasování anebo neplatnost volby kandidáta.¹²⁰ Všechny druhy řízení této skupiny také zmiňuje ZVZO v § 60, avšak jen zmiňuje, kdo může podat takové návrhy a pouze v případě, že návrhovač má zato, „že byla porušena ustanovení tohoto zákona způsobem, který hrubě ovlivnil výsledky hlasování/výsledky voleb/výsledek volby tohoto kandidáta.“¹²¹ Zákodárce nám tedy nepopsal přesná porušení pro jednotlivou kategorii tohoto řízení. Proto se autorka bude snažit popsat rozdíly mezi těmito druhy pomocí názorů Marka Antoše, Pavla Molka a Vojtěcha Šimíčka. Názory dalších teoretiků se však mohou lišit. Rozhodování o neplatnosti hlasování s největší pravděpodobností způsobují vady, ke kterým došlo při samotném hlasování a které jdou tedy zároveň napravit opětovným hlasováním. U rozhodování o neplatnosti voleb pak k vadám dochází v jiné fázi voleb než při samotném hlasování, a které jsou napravitelné opakováním celých voleb. K rozhodnutí o neplatnosti volby kandidáta by mělo dojít, pokud vada vznikla jen u konkrétního kandidáta a k nápravě stačí vyslovení neplatnosti volby tohoto kandidáta a nastoupení náhradníka na jeho místo.¹²²

Nejvyšší správní soud dne 2. 7. 2004 usnesením zformuloval postup, jak by soudy měly o těchto návrzích na neplatnost rozhodovat. Tento univerzální postup byl judikován při rozhodování o neplatnosti volby kandidáta ve volbách do Evropského parlamentu, ale lze jej použít u všech typů voleb. Při splnění třech podmínek – *protizákonnost, existence přímého vztahu mezi touto protizákonností a výsledkem voleb a zásadní intenzitou této protizákonnosti, která ve svých*

¹¹⁹ PODHRÁZKÝ, Milan. *Přehled judikatury ve věcech voleb, referend a politických stran*. Praha: ASPI, 2008. Přehledy judikatury (ASPI). ISBN 978-80-7357-291-4, str. 227.

¹²⁰ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní § 90.

¹²¹ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní §90.

¹²² ANTOŠ, Marek. *Principy voleb v České republice: doplněno o srovnání se státy Evropské Unie*. Praha: Linde Praha a. s., 2008. ISBN 978-80-7201-734-8. str. 159–162, 169–172.

MOLEK, Pavel; ŠIMÍČEK, Vojtěch *Soudní přezkum voleb*. Linde Praha, a. s., 2006. ISBN 80-7201-639-3. str. 297-306.

*důsledcích musí přinejmenším výrazně zpochybnit volební výsledek*¹²³, pak soud stížnosti vyhoví a rozhodne o neplatnosti voleb (popř. hlasování, volby kandidáta).¹²⁴

Protizákonnost již byla popsána výše. Vztah mezi ní a výsledkem voleb je pak chápán jako porušení podstatných předpisů, přesto ono porušení nesouvisí se zjišťovanými výsledky voleb.¹²⁵

Další důležitou podmínku pro všechny zmíněné druhy judikoval Ústavní soud a jedná se o míru porušení zákona. *Povinností volebního soudu je proto zkoumat do jaké míry mělo nebo mohlo mít porušení zákona vliv na výsledek hlasování, který je nutno chápat nikoliv ve smyslu mechanického součtu odevzdaných hlasů v jednom volebním okrsku, nýbrž ve vztahu k účelu a cíli takového hlasování, kterým je rozhodnutí o zvolení konkrétních kandidátů a určení pořadí jejich náhradníků. "Výsledek" hlasování v jednom volebním okrsku, ve smyslu počtu odevzdaných hlasů, nemá hodnotu sám o sobě, nýbrž až v rámci jeho zohlednění při určení zvolených kandidátů (příp. určení pořadí náhradníků).*¹²⁶

Autorka by na tomto místě chtěla taktéž předestřít současnou judikaturu Krajského soudu v Českých Budějovicích, potažmo Ústavního soudu. Jedná se o záležitost voleb do zastupitelstva obce Strakonice v roce 2018, kdy navrhovatel (lídr koalice Změna pro Strakonice) má za to, že došlo k narušení předvolební kampaně ze strany volebního hnutí Strakonická Veřejnost. Ostatním kandidátním volebním stranám byl totiž významně omezen přístup k médiím, kterými měla být realizovaná jejich kampaň. Navrhovatel uvedl jako příklad Zpravodaj města Strakonice, o němž bylo rozhodnuto Radou města Strakonice (která se skládala převážně ze členů Strakonická Veřejnost), že se v něm nesmí do budoucna objevit jakákoliv propagace politických subjektů. Koalice Změna pro Strakonice již měla se společností Regionální vydavatelství s. r. o. uzavřenou objednávku na inzerci kampaně. Kvůli usnesení Rady města však tato inzerce nebyla otištěná. Jako další

¹²³ Usnesení Nejvyššího správního soudu sp. zn. Vol 6/2004 ze dne 2. 7. 2004.

¹²⁴ MOLEK, Pavel; ŠIMÍČEK, Vojtěch *Soudní přezkum voleb*. Linde Praha, a. s., 2006. ISBN 80-7201-639-3, str. 295-297.

¹²⁵ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 212-217. str. 295-296.

¹²⁶ Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 768/06 ze dne 12. 12. 2006.

zakázaný prostředek na volební kampaň byly Radou města určeny výleповé plochy. Podle navrhovatele tedy došlo k narušení rovné politické soutěže. Usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 52 A 16/2018 – 195 ze dne 20. 11. 2018 bylo rozhodnuto o neplatnosti voleb¹²⁷, proti čemuž byla podána ústavní stížnost, ve které navrhovatel požadoval odklad vykonatelnosti zmíněného usnesení a rozhodnutí ministra vnitra ze dne 11. 12. 2018, č. 302/2018 Sb., o vyhlášení opakovaných voleb do zastupitelstva města Strakonice. Ústavní soud usnesením ze dne 20. 12. 2018 rozhodl o odkladu obou zmíněných rozhodnutí a o projednání stížnosti přednostně jako naléhavé. O odkladu rozhodnutí rozhodl z důvodu, že není v rozporu s jiným důležitým veřejným zájmem a protože výkon rozhodnutí by znamenal pro stěžovatele nepoměrně větší újmu, než jaká při odložení vykonatelnosti může vzniknout jiným osobám.¹²⁸

Autorka do příloh¹²⁹ přikládá tabulku od autorů Pavla Molka a Vojtěcha Šimíčka¹³⁰, kde jsou přehledně uvedeny výše zmíněné 3 typy soudního přezkumu dle dílu 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního.

¹²⁷ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 52 A 16/2018-195 ze dne 20. 11. 2018

¹²⁸ Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 4178/18 ze dne 20. 12. 2018.

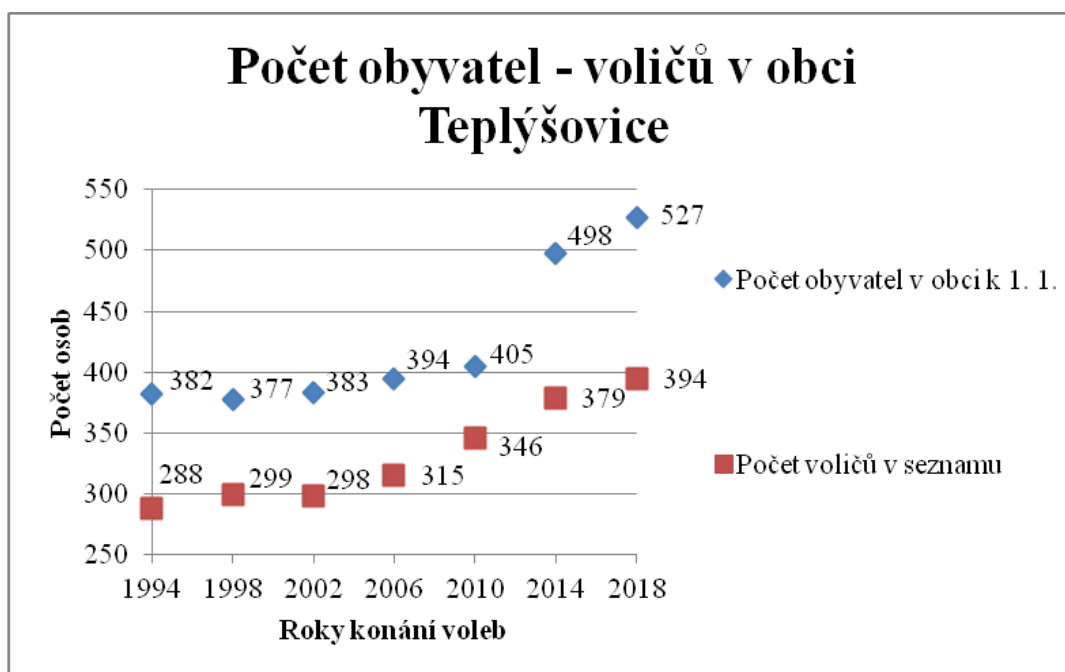
¹²⁹ Příloha č. 4

¹³⁰ MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3, str. 212-217. str. 312.

9 Komunální volby v obci Teplýšovice

Samosprávný celek Obec Teplýšovice je tvořen celkem pěti místními částmi: Teplýšovice, Čeňovice, Kochánov, Humenec a Zálesí. Obec se nachází v okrese Benešov, Středočeský kraj a rozkládá se na výměře 1056,36 ha ve dvou katastrálních územích. Celkem v obci k 1. 1. 2018 žilo 527 obyvatel a průměrný věk činí 36,6 roků. Tímto se řadí na třetí místo nejmladší obce v okrese Benešov, avšak v kategorii obcí nad 500 obyvatel je nejmladší obcí na okrese.¹³¹

Graf č. 1: Počet obyvatel k 1. 1. 1994, 1998, 2002, 2006, 2010, 2014, 2018 a voličů v seznamu ke dni voleb v obci Teplýšovice

Zdroj: volby.cz a ČSÚ

Jak je z grafu č. 1 znatelné, počet obyvatel v obci Teplýšovice stále narůstá. Zajímavější je ale navyšující se rozdíl mezi počtem obyvatel a počtem voličů v seznamu především v letech 2014 a 2018. To znamená, že v obci stále přibývá osob mladších 18 let, kteří ještě nemají volební právo. Toto dokládá i výše zmíněný fakt, že obec Teplýšovice má mladé obyvatele. Za zmínku ale stojí

¹³¹ Počet obyvatel v obcích - k 1. 1. 2018. Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad, 2019, 16. 3. 2019 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-see2a5tx8j>

i to, že tento trend se ale už neprojevuje v průměrném věku členů zastupitelstva, což bude podotčeno v následující kapitole.

9.1 Volby 2018

Autorka této práce by hned na začátku chtěla předeštit, že se nejen aktivně zúčastnila těchto voleb, ale i pasivně, proto některé dokumenty a informace nejsou odcitované dostupnými dokumenty a zároveň některé informace jsou doplněny dokumenty, které autorka dostala do vlastních rukou, a proto se nacházejí v přílohách této práce.

Do voleb do obecního zastupitelstva, které se konalo se 5. a 6. 10. 2018, kandidovalo celkem 9 nezávislých kandidátů. Předchozí zastupitelstvo na řádném zasedání dne 31. 5. 2018 rozhodlo o počtu volitelných míst do nejvyššího orgánu obce pro volební období 2018 - 2022 tak, že se bude volit sedmičlenné zastupitelstvo obce.¹³²

Oproti stávajícímu zastupitelstvu navíc kandidovali pouze dva noví kandidáti, jejichž průměrný věk činil 22,5 let. Jako zajímavost lze uvést, že tito dva kandidáti jsou potomky stávajících členů zastupitelstva. Mezi kandidáty byla jen jedna žena a průměrný věk všech kandidátů byl 43,45. Kandidáti pochází ze tří hlavních, největších částí obce Teplýšovice. Konkrétně se tedy jedná o část Teplýšovice, Čeňovice a Kochánov. Co se týče povolání, tak již zmíněná žena je jako jediná studentkou a jeden muž je důchodce, ostatní kandidáti jsou zaměstnanci státní nebo veřejné správy anebo pracují v soukromém sektoru.

Všichni tito kandidáti splnili podmínky pro registraci kandidátní listiny. Povinností pro registraci těchto kandidátů bylo tedy podání kandidátní listiny, petice podpisů podporující kandidaturu a prohlášení kandidáta, které autorka nepříliš popsala v první části této práce, proto se jej v krátkosti pokusí popsat na tomto místě. Prohlášení kandidáta musí být vlastnoručně podepsané a obsahem tohoto prohlášení je, že kandidát souhlasí se svou kandidaturou, že mu nejsou známy překážky volitelnosti, popřípadě, je-li u voliče, v době podání kandidátní listiny překážka, uvede se, o jakou překážku jde a že pomine ke dni voleb do

¹³² Zápis č. 4/2018 ze zasedání Zastupitelstva Obce Teplýšovice konaného ve čtvrtek 31. 5. 2018 v 18:00 hod. v Teplýšovicích – dostupný na: <https://www.chopos.cz/teplysovice-obecni-urad/teplysovice-uredni-deska/8809-z%C3%A1pisy-2018.html>

zastupitelstva obce a že nedal souhlas k tomu, aby byl uveden na jiné kandidátní listině pro volby do téhož zastupitelstva obce. Na prohlášení taktéž kandidát uvede místo trvalého pobytu a datum narození. Jelikož se jedná o nezávislé kandidáty, bylo zapotřebí, aby předložili petici podepsanou voliči podporujícími kandidaturu. Protože počet obyvatel k 1. 1. 2018 bylo 527, tak nebylo možné používat procentuální přepočty, ale jako potřebný počet byl stanoven 25 podpisů voličů zapsaných v seznamech. Tyto dokumenty bylo zapotřebí do 31. 7. 2018 doručit na registrační úřad, kterým pro obec Teplýšovice je Městský úřad Benešov u Prahy. Všechny tři potřebné dokumenty jsou k nahlédnutí v přílohách a v podobě, jak je použila autorka pro svou kandidaturu.

Jak již bylo řečeno, v obci Teplýšovice celkem žije kolem 530 obyvatel, z čehož 394 mohlo v komunálních volbách projevit svůj názor. Celkem bylo rozdáno 1429 platných hlasů, vydaných a odevzdaných obálek bylo 259, což znamená 65,74 % účast ve volbách. Oproti průměru předchozích voleb se jedná o nižší výsledek, nikoliv nejnižší. Nejnižší účast byla v roce 2006.¹³³ Zajímavé však je, že ve stejných volebních dnech se konalo i první kolo volby do Senátu ČR, kde však účast na volbách byla 57,36 %.¹³⁴

V obci Teplýšovice je vždy vytvořen pouze jeden volební okrsek se sídlem budova OÚ v Teplýšovicích čp. 24, o čemž starosta obec informoval dne 21. 8. 2018. Starosta taktéž oznámil místo a čas konání voleb a informoval o minimálním počtu členů okrskové volební komise. Tento minimální počet byl stanoven na šest členů.

Okrsková volební komise po sečtení hlasů vyhotovila zápis o průběhu a výsledku hlasování a jeden tento stejnopis zápisem určený člen komise odevzdal v zapečetěné obálce na Český statistický úřad. Český statistický úřad vyhotovil taktéž zápis o výsledku voleb do zastupitelstva obce a po podepsání ho předal registračnímu úřadu, tedy Městskému úřadu Benešov. Tento zápis o výsledku voleb je vždy podepsán pověřeným zaměstnancem obce, jejíž úřad plní funkci

¹³³ Viz srovnání níže.

¹³⁴ Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 5.10. – 6.10.2018: Obec Teplýšovice. Český statistický úřad: *Volby.cz* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2019, 16. 3. 2019 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z:

<https://www.volby.cz/pls/senat/se2111?xjazyk=CZ&xdatum=20181005&xobvod=41&xobec=530760>

registračního úřadu a zaměstnancem Českého statistického úřadu. Poté došlo k samotnému vyhlášení výsledků voleb formou zveřejnění odsouhlasených výsledků na úřední desce registračního úřadu. Povinností Městského úřadu v Benešově je také zajistit vyvěšení výsledků voleb na úřední desce v obci.

Městský úřad v Benešově pak všem nově zvoleným zastupitelům zaslal osvědčení o zvolení.

Dne 1. 11. 2018 proběhlo ustavující zasedání nově zvoleného zastupitelstva obce Teplýšovice, jehož účastníky byly všichni nově zvolení členové a 3 členové okrskové volební komise. Úvodní slovo dle zvyklostí měla nejstarší osoba z řad nově zvolených zastupitelů.¹³⁵ Předsedající zastupitel Jiří Pessr zahájil zasedání a ověřil usnášeníschopnost orgánu konstatováním, že nikdo ze zvolených zastupitelů se neomluvil a že jsou všichni přítomni. Dále určil zapisovatele a dva ověřovatele zápisu. Poté následovalo přednesení celého programu zasedání a současně byl vznesen dotaz, zda někdo žádá o jeho rozšíření. Program zasedání byl všemi hlasy odsouhlasen o rozšíření bodů v tzv. pracovní části.

Následovalo oznámení o splnění zákonných lhůt umožňujících vykonání ustavujícího zasedání zastupitelstva. V tomto bodu bylo také konstatováno, že nebyl podán žádný návrh na neplatnost voleb v Obci Teplýšovice u Krajského soudu v Praze. Program zasedání pokračoval rekapitulací výsledků voleb do zastupitelstva obce Teplýšovice, kterou přednesl předseda okrskové volební komise. Ten vyzval zastupitele k předložení osvědčení o zvolení a po zkontrolování jejich platnosti oznámil splnění svého úkolu v souvislosti s vykonáním ustavujícího zasedání.

Pak předsedající přednesl slib zastupitele podle ZO a seznámil přítomné, že odmítnutí složení slibu nebo složení slibu s výhradou znamená zánik mandátu člena zastupitelstva. Poté jmenovitě vyzval přítomné ke složení slibu pronesením slova „slibuji“ a stvrzením slibu podpisem. Nikdo z členů neodmítl složit slib nebo nesložil slib s výhradou.

Před samotnou procedurální částí nutné, aby se nově zvolené zastupitelstvo se shodlo na způsobu hlasování. Předsedající navrhl, aby hlasování

¹³⁵ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 91 umožňuje, aby předsedal dosavadní starosta nebo nejstarší člen zastupitelstva a to do doby, než je zvolen nový starosta nebo místostarosta.

probíhalo veřejným způsobem, tzn. zdvihnutí ruky (taktéž označované jako aklamace). Všech sedm nově zvolených zastupitelů bylo pro.

Následující hlasování, které bylo navrženo předsedajícím, bylo o určení funkcí, jaké budou vykonávány jako dlouhodobě uvolněné. Jednomyslným hlasováním bylo rozhodnuto, že jako dlouhodobě uvolněnou bude vykonávána funkce starosty obce. V návaznosti na předešlé téma vznikla diskuze o stanovení počtu místostarostů, kde jako jediný možný návrh byl jeden místostarosta, což bylo schváleno i hlasováním.

Poté bylo plynule navázáno na tzv. procedurální část, kde jako první bod byla volba starosty obce. Předsedající navrhl na funkci starosty obce stávajícího starostu Josefa Škvora. Tento návrh byl sedmi, tedy plným počtem, schválen. Od této chvíle řízení pokračujícího zasedání předsedá nově zvolený starosta obce.

Po volbě starosty následovala volba místostarosty obce, kde byl předsedajícím navržen Ing. Petr Dřízal. Proti tomuto návrhu nebyl podán protinávrh, a tedy se přešlo k samotnému hlasování, které rozhodlo počtem 6x PRO, 1x zdržel se hlasování.

Dále došlo k ustanovení finančního výboru a kontrolního výboru¹³⁶ a volbě jejich předsedů. Následovalo ustanovení kulturní a sociální komise, školské komise a komise pro správu obecního majetku a bezpečnost a volba jejich předsedů.

Zastupitelé později rozhodovali o výši odměn za výkon neuvolněných funkcí. Následně také o pověření zastupování obce pro jednání ve výboru DSO CHOPOS, v DSO BENE-BUS, v Honebním společenství Petroupim, zastupování ve Shromáždění starostů při MAS Posázaví a posledním v procedurální části bylo vzetí na vědomí členství starosty obce ve Správní radě Posázaví o. p. s.

Pak se zastupitelé zaobírali už tzv. pracovní částí, kde projednávali Jednací řád zasedání ZO, organizační strukturu Obce Teplýšovice a Obecního úřadu. Zastupitelé taktéž schvalovali rozpočtové opatření č. 9/2018 a jednali o přípravě rozpočtu na rok 2019.

¹³⁶ Finanční a kontrolní výbor musí být vždy zřízen zastupitelstvem obce. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích § 117 odst. 2.

Do konce roku 2018 se zastupitelstvo sešlo na zasedáních ještě dvakrát a v letošním roce pouze jedenkrát.¹³⁷

9.2 Volby v historickém kontextu a porovnání s Českou republikou

Autorka se v této části zaměří na jednotlivé zkoumané kategorie v průběhu let a zároveň se je bude snažit porovnat s publikací Stanislava Balíka, Petra Gongala a Kamila Gregora, kteří shrnuli výsledky voleb do obecních zastupitelstev v České republice za dvacet let. V publikaci jsou tedy data z řádných termínů voleb v letech 1994, 1998, 2002, 2006, 2010 a 2014. Nejsou v ní zahrnuty výsledky z roku 1990, protože existují jen nesourodá a velmi omezená data a proto nedisponuje údaji, jako ostatní roky.¹³⁸ Autorka však v některých kategoriích rok 1990 ponechává.

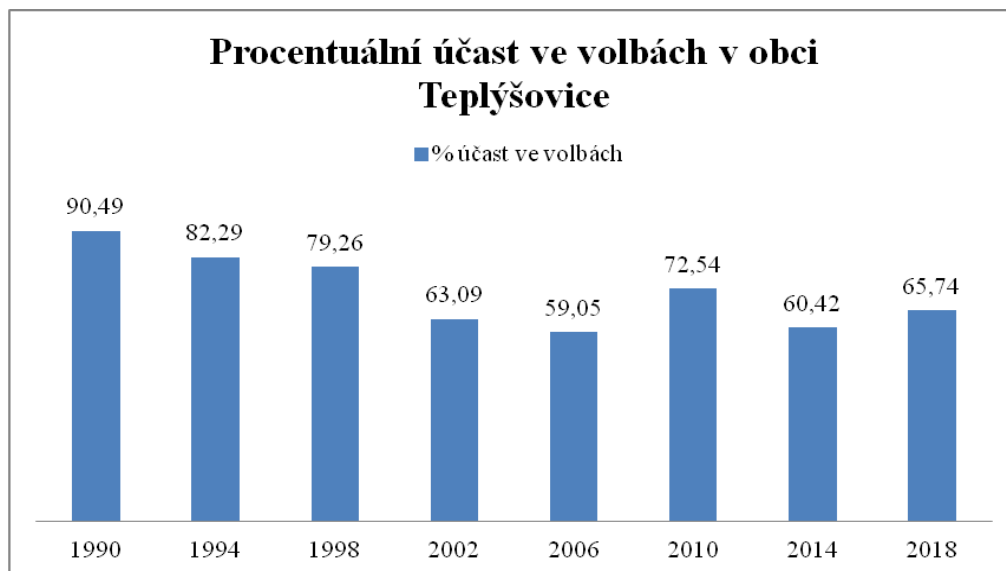
Vzhledem k tomu, že Balík a spol. rozdělují všechna data podle velikostí obce a Teplýšovice hranici 501 obyvatel překonala teprve v roce 2016, bude pro účel snazšího porovnání na obec hleděno jako na obec s méně než 500 obyvateli. Navíc, jak již bylo řečeno, publikace Balíka a spol. je koncipována do předposledních voleb v roce 2014.

¹³⁷ Informace aktuální ke dni 16. 3. 2019.

¹³⁸ BALÍK, Stanislav, Petr GONGALA a Kamil GREGOR. *Dvacet let komunálních voleb v ČR*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-381-3, str. 7-8.

9.2.1 Účast ve volbách

Graf č. 2: Procentuální účast ve volbách do obecních zastupitelstev v obci Teplýšovice

Zdroj dat: volby.cz

Autorka práce má za to, že procentuální účast ve volbách je až na rok 2006 průměrná až nadprůměrná, avšak statistika zpracovaná od Balíka, která je vytvořena podle velikosti obce – počtu voličů říká, že účast v obci Teplýšovice je mírně (o pár procentuálních bodů) vyšší než je průměr. Z celkové tabulky Balíka je zřejmý fakt, že větším počtem obyvatel v obci klesá účast na volbách. Balík také ve své statistice upozorňuje na výraznější odchylky, které jsou spojené s děním v Poslanecké sněmovně potažmo ve vládě.¹³⁹

V souvislosti s tímto grafem by autorka ještě chtěla upozornit na rok 1990, kdy účast byla přes 90 %, což znamená, že k volebním urnám nešlo pouhých 27 osob z celkem 284 zapsaných voličů. Důvodem této vysoké účasti je skutečnost, že se jednalo o první svobodné polistopadové volby do obecních zastupitelstev a to po více než půlstoletí.

¹³⁹ BALÍK, Stanislav, Petr GONGALA a Kamil GREGOR. *Dvacet let komunálních voleb v ČR*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-381-3, str. 8-12.

9.2.2 Kandidatura

Tab. č. 3: Počet kandidátů a volených mandátů; počet kandidujících žen a počet zvolených žen do obecního zastupitelstva v obci Teplýšovice

Rok	Počet kandidátů	Počet mandátů	Počet kandidujících žen	Počet zvolených žen
1994	23	9	6	2
1998	18	9	8	3
2002	10	9	3	3
2006	8	7	0	0
2010	14	7	2	1
2014	8	7	0	0
2018	9	7	1	1

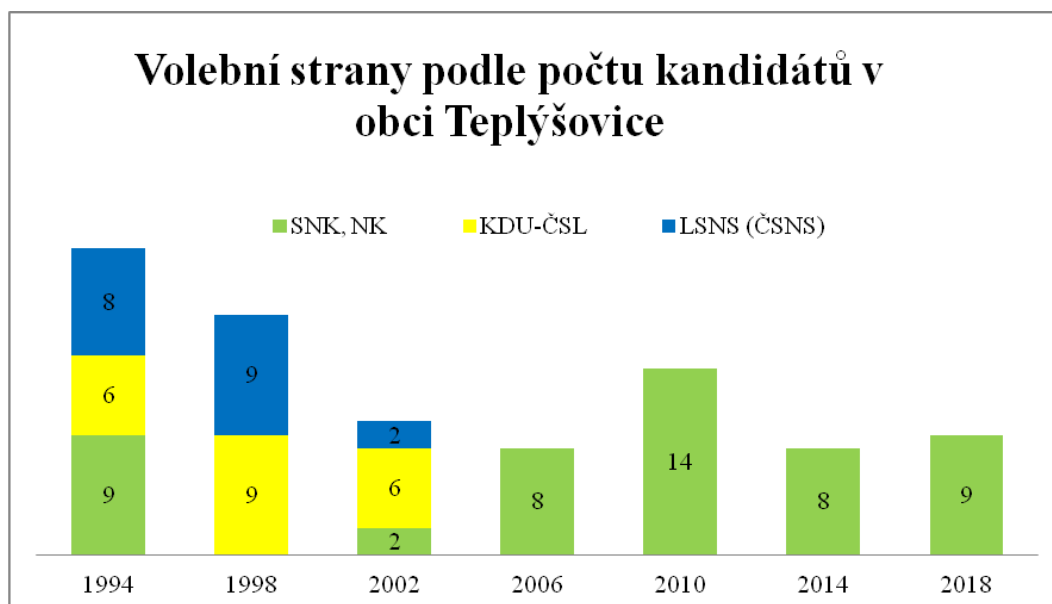
Zdroj: volby.cz

Jak bylo řečeno, v prvních polistopadových volbách byl velký zájem v účasti hlasování ve volbách, ale taktéž se lidé velmi zajímali i o možnost aktivně se zapojit do chodu obce, tedy stát se členem zastupitelstva. Této skutečnosti tedy nasvědčují uvedená data v první části tabulky. Poté se počty kandidátů relativně stabilizují v takové podobě, že je jeden či dva kandidáti navíc oproti počtu mandátů. Z tohoto zjištění se však vymyká rok 2010. Důvodů může být hned několik, ale skutečný důvod bychom museli zjišťovat u jednotlivých kandidátů. Podle názoru autorky za touto mimořádností může být popud některých zastupitelů k obyvatelům Čeňovic, aby se více začlenili a zúčastnili dění v obci. Důvodem tohoto mínění je, že ve volbách v roce 2010 kandidovalo 7 obyvatel Čeňovic, 6 obyvatel Teplýšovic a 1 obyvatelka ze Zálesí. Druhou příčinou také může být, že v této době docházelo ke sloučení MŠ Teplýšovice a ZŠ Teplýšovice do jedné instituce, s čímž někteří nesouhlasili, což vyvolalo vlnu zájmu.

Kandidaturu žen v obci Teplýšovice by autorka shledala jako velmi úspěšnou a to i přesto, že v letech 1994 a 1998 byla úspěšnost menší než 50 %. Příčinou toho však je fakt, že v těchto volbách kandidovalo mnoho osob a, na velikost obce, i žen. V následujících letech jsou již procentuálně úspěšnější. Ve

srovnání s dvacetiletým trendem, který zachytil Balík a spol.¹⁴⁰, se však výsledky v obci Teplýšovice liší tím, že žen kandidátek/zastupitelek v obci ubývá. I přesto je potvrzena teze autorky co do úspěšnosti žen ve volbách.

Graf č. 3: Volební strany a počty jejich kandidátů v obci Teplýšovice

Zdroj: volby.cz

Graf č. 3 znázorňuje počty kandidátů za volební strany v jednotlivých volbách. Zpočátku v obci Teplýšovice byly tendence být zastupitelem za stranu, ale tento trend relativně brzo pominul. V tomto srovnání se neobjevují žádné velké politické strany jako KSČM (především v prvních polistopadových volbách), ČSSD, ODS nebo popřípadě ANO 2011 a TOP 09, které jsou nebo byly důležitými stranami v komunálních volbách. Z tohoto hlediska tedy výsledky v obci Teplýšovice nejsou zajímavé, protože nelze porovnávat jednotlivé výsledky voleb s tehdejší politickou situací nebo s tím, že ve straně docházelo ke krizi. Ale zase naopak se zde ukazuje to, že Teplýšovice jsou malou obcí, v důsledku čehož dochází k tomu, že kandidáti kandidují jako nezávislí potažmo ve sdružení nezávislých kandidátů.

¹⁴⁰ BALÍK, Stanislav, Petr GONGALA a Kamil GREGOR. *Dvacet let komunálních voleb v ČR*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-381-3, str. 137-138.

Pokud všichni kandidáti vystupují jako nezávislí, pak se ve skutečnosti jedná o prostý většinový systém ve vícemandátovém obvodu. Zákonodárce však svou činností dosáhl toho, že ve městě, které má více než 14.300 obyvatel, se stává velmi obtížné postavit kandidátku SNK, jednodušším řešením je založit politickou stranu, které stačí 1.000 podpisů k registraci. Obdobná je situace nezávislého kandidáta jako jednotlivce ve městě s více než 50.000 obyvateli. Je zde velmi zřejmý zájem zákonodárce omezit kandidaturu nezávislým subjektům.¹⁴¹

9.2.3 Stabilita personálního obsazení

V této kapitole se bude autorka zabývat stabilitou personálního obsazení, konkrétně složením kandidátních listin a složením zastupitelstva obce Teplýšovice. Zúčastnění kandidáti vytváří jednu množinu a druhou množinu vytváří zúčastnění kandidáti v následujících volbách, takže dochází vždy k srovnání dvou po sobě jdoucích voleb. Balík a spol. ve své publikaci uvádějí *„relativní podíly osob, jež jsou členy obou množin, a relativní podíl osob, jež jsou členy jen jedné z těchto dvou množin“*, tedy *„relativní podíl kandidátů (zastupitelů) kteří se účastnili jen prvních voleb (...), kteří se účastnili obou voleb (...), kteří se účastnili jen druhých voleb (...).“¹⁴²*

Stabilitu politické příslušnosti autorka nevytvářela, protože má za to, že by v tomto měřítku statistika nebyla významná.

Autorka však vytvářela obdobné tabulky, avšak nepoužila podíly ale pouze počty kandidátů, resp. zastupitelů a to pro snazší zpracování a především pro snadnější přehlednost.

¹⁴¹ BALÍK, Stanislav, Petr GONGALA a Kamil GREGOR. *Dvacet let komunálních voleb v ČR*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-381-3, str. 12-13.

¹⁴² BALÍK, Stanislav, Petr GONGALA a Kamil GREGOR. *Dvacet let komunálních voleb v ČR*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-381-3, str. 17.

Tab. č. 4: Stabilita složení kandidátních listin v obci Teplýšovice

Stabilita složení kandidátních listin		Kandidoval	Nekandidoval
		1994	
1998	Kandidoval	13	5
	Nekandidoval	10	
		1998	
2002	Kandidoval	5	5
	Nekandidoval	13	
		2002	
2006	Kandidoval	6	2
	Nekandidoval	4	
		2006	
2010	Kandidoval	7	7
	Nekandidoval	1	
		2010	
2014	Kandidoval	5	3
	Nekandidoval	9	
		2014	
2018	Kandidoval	7	2
	Nekandidoval	1	

Zdroj: volby.cz

Nyní k tabulce č. 4, která zobrazuje stabilitu kandidátních listin. Tabulka ukazuje počty kombinací kandidujících a nekandidujících osob ve všech po sobě následujících dvojicích komunálních voleb od roku 1994-2018 v obci Teplýšovice.

Z tabulky je patrné, že o kandidaturu má ve dvou po sobě jdoucích letech vždy zájem více než polovina rozdávaných mandátů. Dalo by se říci, že počet nových kandidátů, tedy kandidátů, kteří v prvních volbách nekandidovali a v následujících kandidovali, klesá. Jak již bylo řečeno, výjimkou zde jsou volby v roce 2010 a to z výše uvedených důvodů.

Tab. č. 5: Stabilita složení zastupitelstva obce Teplýšovice

Stabilita složení zastupitelstva obce Teplýšovice			1994		
			Kandidoval		Nekandidoval
			Zvolen	Nezvolen	
1998	Kandidoval	Zvolen	5	2	2
		Nezvolen	3	3	3
	Nekandidoval		1	9	
			1998		
2002	Kandidoval	Zvolen	3	2	4
		Nezvolen	0	0	1
	Nekandidoval		6	7	
			2002		
2006	Kandidoval	Zvolen	5	0	2
		Nezvolen	1	0	0
	Nekandidoval		3	1	
			2006		
2010	Kandidoval	Zvolen	5	0	2
		Nezvolen	1	1	5
	Nekandidoval		1	0	
			2010		
2014	Kandidoval	Zvolen	4	0	3
		Nezvolen	1	0	0
	Nekandidoval		2	7	
			2014		
2018	Kandidoval	Zvolen	6	0	1
		Nezvolen	1	0	1
	Nekandidoval		0	1	

Zdroj: volby.cz

Výše uvedená tabulka č. 5 znázorňuje stabilitu složení zastupitelstva obce Teplýšovice. Opět se zde sledují dvě po sobě jdoucí volby a zkoumáme, zda stávající zastupitelé zvolení v prvních volbách jsou členy zastupitelstva i v

následujících volbách nebo zda vůbec kandidovali a zda kandidáti druhých voleb (úspěšní či neúspěšní) taktéž kandidovali v předešlých volbách. V každém volebním roce nám vznikají tři skupiny osob: kandidáti, kteří byli zvoleni; kandidáti, kteří nebyli zvoleni a osoby, jež nekandidovaly. Tyto skupiny jsou použity v porovnání dvou po sobě jdoucích voleb. Autorka uvádí, že kandidatura, která byla v nějakém roce vynechána, se v tabulce započítává jako nová kandidatura.

Z tabulky č. 5 je tedy zřejmé, že složení členů zastupitelstva obce je velmi stabilní a že vždy překoná nadpoloviční většinu volených mandátů (vyjma roku 2002, kdy volených mandátů bylo 9, a v dvakrát po sobě jdoucích volbách byli zvoleni jen tři členové). Zmíněnou odchylku lze však snadno vyjasnit. Dva členové zastupitelstva zvoleného v roce 1998 byli již vyšší věku, avšak nelze vyloučit, že za důvodem nekandidovat v roce 2002 mohlo být něco jiného.

Zajímavým trendem tabulky č. 5 je fakt, že osoby, které kandidovaly v prvních volbách, již v druhých volbách spíše nekandidovaly. Tento fakt shledává i Balík a odůvodňuje ho tím, že v průběhu času mohlo dojít ke stabilizaci lokálních elit.¹⁴³

V porovnání s celorepublikovými výsledky je stabilita znovuzvolených členů zastupitelstva v obci Teplýšovice vysoká. Balík a spol. zjistili, že podíl znovuzvolených zastupitelů činí 10-12 %, v menších obcích se však toto procento pohybuje kolem 25, ve velkých městech je výsledek však pouze necelé 3 %. Balík také upozorňuje na podíl zastupitelů z kandidátů, kteří se zúčastní druhých voleb a nejsou zvoleni, který činí 2-3 %. Obdobný výsledek můžeme shledat i v tabulce, kterou vytvořila autorka.¹⁴⁴

¹⁴³ BALÍK, Stanislav, Petr GONGALA a Kamil GREGOR. *Dvacet let komunálních voleb v ČR*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-381-3 str. 26

¹⁴⁴ BALÍK, Stanislav, Petr GONGALA a Kamil GREGOR. *Dvacet let komunálních voleb v ČR*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-381-3, str. 25-28.

Závěr

Jak již je na v úvodu či v průběhu práce uvedeno, volby jsou hlavním mechanismem zastupitelské demokracie. Občané si prostřednictvím nich volí své zástupce, kteří budou hájit jejich názory a zájmy. Využití tohoto mechanismu je voliči umožněno téměř každý rok, někdy i vícekrát do roka. Občané České republiky mají možnosti projevit svůj názor už v šesti volbách: volby do Poslanecké sněmovny ČR, do Senátu ČR, do krajských zastupitelstev, obecních zastupitelstev, do Evropského parlamentu a jako poslední bylo voliči dovoleno rozhodovat o prezidentovi ČR.

Tato práce se však zabývala pouze volbami do obecních zastupitelstev, avšak část první kapitoly, kde autorka popisovala základní principy voleb, je použitelná pro všechny dříve zmíněné druhy voleb.

Volby do obecních zastupitelstev jsou velmi odlišné od ostatních voleb. Příkladem je jistě, jak volební systém, různorodost podmínek pro samotnou kandidaturu v souvislosti s různorodostí obcí, tak i vázanost aktivního volebního práva s trvalým pobytem.

Podle autorčina názoru volební systém je v těchto volbách velmi komplikovaný a možná někteří voliči ani nechápou způsob přepočtení a rozdělení mandátů. Zákonodárce se v tomto případě snažil přizpůsobit jak velkým tak malým obcím, ale i tomu, aby výsledek voleb odrážel vůli voličů. Zákonodárce a někteří odborníci se domnívají, že nejvhodnějším prostředkem je tzv. panašování neboli výběr napříč volebními stranami. Čistá forma panašování by však znamenala ztrátu opozice a střet ústavního principu ochrany menšiny – volební menšiny. Současná právní úprava může ve voliči vyvolat pocit, že hlas, který dává přímo kandidátovi, posouvá do popředí onoho kandidáta, avšak hlas jde primárně volební straně a poté až samotnému kandidátovi. ZVZO je tedy spíše vytvořen ve prospěch volebních stran. Sdružení nezávislých kandidátů či samostatní nezávislí kandidáti jsou ve velkých městech znevýhodněni či podmínky pro splnění všech podmínek je velmi náročné.

Vázanost volebního práva s trvalým pobytem je asi nejspecifičtější záležitost voleb do obecních zastupitelstev. V ostatních výše uvedených volbách je totiž možné si zažádat o tzv. voličský průkaz. O ten může zažádat každý volič,

který nebude moci volit (z jakéhokoliv důvodu) ve volebním okrsku, v jehož stálém seznamu voličů je zapsán. Volby do obecních zastupitelstev jsou přísně vázány na trvalý pobyt, ale dochází i k porušování této zásady tzv. kupčením s hlasy. Na tuto problematiku autorka upozornila, jak v kapitole volební právo, tak i v kapitole soudní přezkum voleb.

Co se týče tzv. praktické části, kde se autorka zabývala volbami do zastupitelstva v obci Teplýšovice, je ze všech výsledků patrné, že zastupitelstvo obce je v posledních letech velmi stabilní a že pokud jsou nějací noví kandidáti, tak jsou mladí, což dle názoru autorky je pozitivní poznatek.

Cílem této diplomové práce bylo podat souhrnný popis problematiky voleb do zastupitelstev obcí, což dle názorů autorky bylo splněno, navíc práce byla doplněna i návrhy změn právních předpisů, které by mohly současný stav zlepšit, popř. o názory na příslušnou judikaturu.

Tato diplomová práce může být rozšířena o historii a budoucnost právních předpisů, které upravují volby. Dále by také bylo možné na tuto práci navázat tématem volební kampaň, popřípadě rozborem některé strany, a jak si tato strana dlouhodobě vede ve volbách do obecních zastupitelstev. Další samostatná práce by mohla vzniknout na téma soudních přezkumů voleb. Posledním návrhem autorky na rozšíření této práce je srovnání komunálních voleb u nás na Slovensku, kde je zavedena tzv. přímá volba starostů.

Resumé

The topic of my diploma thesis is the elections to municipal councils in the Czech Republic - analysis of municipal election in village Teplýšovice. I choose this topic for many reasons. The reasons are because these elections receive considerably less attention of professional literature and the media than other kinds of elections, timeliness issue and the main reason is that I am interested in municipal policy in village Teplýšovice.

The aim of this thesis is to give a complex description of the legislation concerning the elections to municipal councils, but also practise the theory in real live in village Teplýšovice.

Chapter one deals with the constitutional framework of the elections to municipal councils and on an analysis of electoral principles. Second chapter focuses on the active and passive electoral right. In chapter three I wrote about the municipality and its institutions, mainly about municipal councils. Next part describes electoral authorities. In the chapter five I write lists of candidates, electoral parties, ballots, electoral precincts, electoral constituencies, registers of voters. In the last theoretic chapter I described the creation and termination of the mandate of a member of a municipal council and also what happens, if the mandate is really vacated.

The chapter eight describes different types of proceedings pursuant to the scheme of the Administrative Procedure Code, in particular the provisions relating to the judiciary of the electoral matters §88 to §93. Each type of proceedings is complemented with appropriate case law.

The concluding chapter analysed elections to municipal councils in Teplýšovice.

The thesis is corresponding with valid legislation.

Zdroje:

Použité právní předpisy:

- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Usnesení č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech ze dne 23. března 1976, zveřejněn ve Sbírce zákonů pod č. 120/176 Sb.
- Všeobecná deklarace lidských práv
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- Zákon č. 491/2016 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí
- Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmu
- Nařízení vlády č. 318/2017 Sb., o výši odměn členů zastupitelstev územních samosprávných celků
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
- Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel)
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu
- Úřední věstník Evropské unie C 326 , 26/10/2012 S. 0001 - 0390.
- Codexis Academia, právní informační systém

Seznam použité judikatury:

- Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 6/11 ze dne 4. 5. 2011.
- Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 59/10 ze dne 4. 5. 2011.
- Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 768/06 ze dne 12. 12. 2006.
- Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 4178/18 ze dne 20. 12. 2018.
- Usnesení Nejvyššího správního soudu sp. zn. Vol 6/2004 ze dne 2. 7. 2004.
- Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 30 A 56/2012 ze dne 9. 8. 2012.
- Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 15 A 116/2016 ze dne 16. 11. 2010

- Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 30 Ca 191/2002 ze dne 26. 11. 2002.
- Usnesení Krajského soudu v Praze sp. zn. 44 Ca 132/2006 ze dne 19. 9. 2006
- Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 52 A 16/2018-195 ze dne 20. 11. 2018

Literatura:

- ANTOŠ, Marek. Principy voleb v České republice: [doplněno o srovnání se státy Evropské unie]. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-734-8.
- ANTOŠ, Marek. Problémy soudního přezkumu výsledků voleb. *Právní rozhledy* 6/2007.
- ANTOŠ, Marek a Jan WINTR, ed. *Volby, demokracie, politické svobody*. Praha: Leges, 2010. Teoretik. ISBN 978-80-87212-62-2.
- BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.
- *Ústavněprávní a etické aspekty voleb [kapitola]* / Stanislav Balík, Vlasta Formánková. In: *Právo a jeho prostředie*. -- Bratislava : Ústav štátu a práva SAV, 2011. ISBN 978-80-8095-072-9.
- BALÍK, Stanislav, Petr GONGALA a Kamil GREGOR. *Dvacet let komunálních voleb v ČR*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-381-3.
- BERNARD, Josef. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-069-8.
- ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. Politologie (Alfa Nakladatelství). ISBN 978-80-87197-00-4.
- ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5.
- FILIP, Jan. *Ústavní právo České republiky*. 4. opr. a dopl. vyd., v nakl. Doplněk 2. opr. a dopl. vyd. V Brně: Masarykova univerzita, 2003. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-3254-5.

- HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část. 9. vydání.* V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.
- KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva.* 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-719-6.
- KOPECKÝ, Martin. *Zákon o obcích: komentář. 2., aktualizované vydání.* Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-376-1.
- KOUDELKA, Zdeněk. *Komunální volby 1994. Politologický časopis.* 1995.
- KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva.* Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.
- MOLEK, Pavel a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní přezkum voleb.* Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1639-3.
- PODHRÁZKÝ, Milan. *Přehled judikatury ve věcech voleb, referend a politických stran.* Praha: ASPI, 2008. Přehledy judikatury (ASPI). ISBN 978-80-7357-291-4.
- *Zákon o obcích (obecní zřízení): komentář.* Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-597-1.
- *Veřejná správa: Podávání kandidátních listin pro volby do zastupitelstev obcí v roce 2018.* Ministerstvo vnitra, Mgr. Jaromír Vymyslický, 2018, (16). ISSN 1213-6581.

Internetové zdroje:

- <https://www.mvcr.cz/>
- <https://www.czso.cz/>
- <http://volby.cz/>
- <http://nalis.usoud.cz>

Seznam tabulek a grafů:

- Tab. č. 1 - počty členů zastupitelstva podle počtu obyvatel dle ZO
 - Tab. č. 2 - potřebný počet podpisů voličů zapsaných v seznamech podle počtů obyvatel k 1. 1. roku, kdy se konají volby
 - Tab. č. 3 - Počet kandidátů a volených mandátů; počet kandidujících žen a počet zvolených žen do obecního zastupitelstva v obci Teplýšovice
 - Tab. č. 4 - Stabilita složení kandidátních listin v obci Teplýšovice
 - Tab. č. 5 - Stabilita složení zastupitelstva obce Teplýšovice
-
- Graf č. 1 - Počet obyvatel k 1. 1. 1994, 1998, 2002, 2006, 2010, 2014, 2018 a voličů v seznamu ke dni voleb v obci Teplýšovice
 - Graf č. 2 - Procentuální účast ve volbách do obecních zastupitelstev v obci Teplýšovice
 - Graf č. 3 - Volební strany a počty jejich kandidátů v obci Teplýšovice

Přílohy

Příloha č. 1 – tabulka odměn - Nařízení vlády č. 318/2017 Sb.

Příloha k nařízení vlády č. 318/2017 Sb.

Výše odměn uvolněných členů zastupitelstev a maximální výše odměn neuvolněných členů zastupitelstev v Kč

číslo velikostní kategorie územního samosprávného celku	Uvolnění členové zastupitelstva						Neuvolnění členové zastupitelstva					
	starosta, primátor, hejtmán	místostarosta, náměstek primátora, náměstek hejtmána	člen rady (neuvolněný ve sl. 1 a 2)	uvolněný člen zastupitelstva, (neuvolněný ve sl. 1 až 3)	starosta, primátor, hejtmán	místostarosta, náměstek primátora, náměstek hejtmána	člen rady (neuvolněný ve sl. 5 a 6)	předseda výboru zastupitelstva, komise rady, zvláštního orgánu	člen výboru zastupitelstva, komise rady, zvláštního orgánu	neuvolněný člen zastupitelstva (neuvolněný ve sl. 5 až 9)		
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
2	36 499	32 119	28 469	24 819	21 899	19 709	4 380	2 190	1 825	1 095		
3	40 988	36 070	31 971	27 872	24 593	22 134	4 919	2 459	2 049	1 230		
4	45 952	40 438	35 843	31 248	27 571	24 814	5 514	2 757	2 298	1 379		
5	51 135	44 999	39 885	34 772	30 681	27 613	6 136	3 068	2 557	1 534		
6	56 318	49 560	43 928	38 296	33 791	30 412	6 758	3 379	2 816	1 690		
7	61 501	54 121	47 971	41 821	36 900	33 210	7 380	3 690	3 075	1 845		
8	66 647	58 650	51 985	45 320	39 988	35 989	7 998	3 999	3 332	1 999		
9	72 743	64 013	56 739	49 465	43 646	39 281	8 729	4 365	3 637	2 182		
10	79 020	69 538	61 636	53 734	47 412	42 671	9 482	4 741	3 951	2 371		
11	85 773	75 480	66 903	58 325	51 464	46 317	10 293	5 146	4 289	2 573		
12	104 022	91 539	81 137	70 735	62 413	56 172	12 483	6 241	5 201	3 121		
13	109 497	96 357	87 598	74 458	65 698	59 128	13 140	7 665	6 570	5 475		
14	113 147	99 569	90 518	76 940	67 888	61 099	13 578	7 920	6 789	5 657		
15	116 797	102 781	93 437	79 422	70 078	63 070	14 016	8 176	7 008	5 840		
15	120 447	105 993	96 357	81 904	72 268	65 041	14 454	8 431	7 227	6 022		

Č. 2 – Vzor dokumentů potřebné pro registraci kandidátní listiny.

**Kandidátní listina
pro volby do Zastupitelstva Obce Teplýšovice**

konané ve dnech 5. a 6. října 2018

Název zastupitelstva: Zastupitelstvo Obce Teplýšovice

Volební obvod: Teplýšovice

Typ volební strany: NEZÁVISLÝ KANDIDÁT

Kandidát:

Bc. Vlasta Gobyová, žena, 23 let, studentka
jméno, příjmení, pohlaví, věk, povolání

Část obce, kde je kandidát přihlášen k trvalému pobytu: Teplýšovice

Politická příslušnost kandidáta: Bez politické příslušnosti

Označení kandidujícího subjektu: NEZÁVISLÝ KANDIDÁT

V Teplýšovicích dne 16. 7. 2018

.....
podpis kandidáta

PETICE

podepsaná voliči podporujícími kandidaturu
nezávislého kandidáta

Bc. Vlasta Gobyová,

narozené 21. 3. 1995, bytem Teplýšovice 71, 256 01 Benešov,
do Zastupitelstva Obce Teplýšovice,
pro volby konané 5. a 6. října 2018

Pořadí	jméno a příjmení	datum narození	trvalý pobyt	podpis
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				

PETICE

podepsaná voliči podporujícími kandidaturu
nezávislého kandidáta

Bc. Vlasta Gobyová,

narozené 21. 3. 1995, bytem Teplýšovice 71, 256 01 Benešov,
do Zastupitelstva Obce Teplýšovice,
pro volby konané 5. a 6. října 2018

Pořadí	jméno a příjmení	datum narození	trvalý pobyt	podpis
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				

Pozn.: Podle § 21 odst. 4 zákona o volbách je nutné připojit ke kandidátní listině petici podepsanou voliči podporujícími kandidaturu nezávislého kandidáta či strany. V záhlaví petice a na každé její další straně musí být uveden název volební strany, název zastupitelstva obce, do kterého volební strana kandiduje, a rok konání voleb. Vedle podpisu voliče musí být uvedeno jeho jméno, příjmení, datum narození a místo, kde je přihlášen k trvalému pobytu, jinak tento hlas pro podporu volební strany nelze započítat. Nezapočítávají se také podpisy kandidátů samých. Potřebný počet podpisů voličů je stanoven v příloze k tomuto zákonu; číslo vypočtené podle přílohy se zaokrouhluje na celé číslo směrem nahoru. Potřebný počet podpisů na peticích **uveřejní registrační úřad** na úřední desce nejpozději 85 dnů přede dnem voleb.

Potřebný počet podpisů na petici jednoho kandidáta, podle § 21 odst. 4 zákona č. 491/2001 Sb., pro obec od 501 obyvatel do 3 000 obyvatel je 4%, což je, v případě Obce Teplýšovice o počtu 527 trvale hlášených obyvatel k 1. 1. 2018, minimálně 25 podpisů.

**Příloha ke kandidátní listině pro volby do
Zastupitelstva Obce Teplýšovice,**

konané ve dnech **5. a 6. října 2018**

Prohlášení kandidáta

„Já níže podepsaný/á **Vlasta Gobyová**, narozen/a **21. 3. 1995**,
trvale bytem **Teplýšovice 71, 256 01 Benešov**,

prohlašuji, že souhlasím se svou kandidaturou; nejsou mi známy překážky
volitelnosti do Zastupitelstva Obce **Teplýšovice**; nedal/a jsem souhlas k tomu,
abych byl/a uveden na jiné kandidátní listině pro volby do téhož zastupitelstva.“

V Teplýšovicích dne 16. 7. 2018

.....
podpis kandidáta

HLASOVACÍ LÍSTEK

Pro volby do zastupitelstva obce ve dnech 5. a 6. října 2018

Obec Teplýšovice
Do zastupitelstva obce se volí 7 členů

<p>Bc. Vlasta Gobyová vylosované číslo: 1</p> <p>☐ 1. Bc. Vlasta Gobyová, 23 let, studentka Teplýšovice, bez politické příslušnosti</p>	<p>Josef Škvor vylosované číslo: 2</p> <p>☐ 1. Josef Škvor, 56 let, starosta obce Teplýšovice, bez politické příslušnosti</p>	<p>Ing. Michal Stařecký vylosované číslo: 3</p> <p>☐ 1. Ing. Michal Stařecký, 53 let, specialista business intelligence Teplýšovice, bez politické příslušnosti</p>
<p>Ing. Petr Dřízal vylosované číslo: 4</p> <p>☐ 1. Ing. Petr Dřízal, 45 let, státní zaměstnanec Čeňovice, bez politické příslušnosti</p>	<p>Jiří Pesser vylosované číslo: 5</p> <p>☐ 1. Jiří Pesser, 69 let, důchodce Teplýšovice, bez politické příslušnosti</p>	<p>Ing. Ondřej Škvor vylosované číslo: 6</p> <p>☐ 1. Ing. Ondřej Škvor, 28 let, projektant elektro Kochánov, bez politické příslušnosti</p>
<p>Mgr. Pavel Goby vylosované číslo: 7</p> <p>☐ 1. Mgr. Pavel Goby, 54 let, pověřenec GDPR pro obce v DSO CHOPOS Teplýšovice, bez politické příslušnosti</p>	<p>Michal Stařecký vylosované číslo: 8</p> <p>☐ 1. Michal Stařecký, 22 let, připravář staveb Teplýšovice, bez politické příslušnosti</p>	<p>Vítězslav Sahula vylosované číslo: 9</p> <p>☐ 1. Vítězslav Sahula, 41 let, zaměstnanec samosprávy Teplýšovice, bez politické příslušnosti</p>

VOLBY

imprimatur - schváleno k tisku

datum: hodina:

čitelný podpis:

Č. 4 – Tabulka o soudních přezkumech voleb do obecních zastupitelstev autorů
Pavla Molka a Vojtěcha Šimíčka

Volby do zastupitelstev obcí	Řízení ve věcech seznamů voličů	Řízení ve věcech registrace	Řízení o návrhu na neplatnost hlasování, na neplatnost voleb nebo neplatnost kandidáta
Příslušný soud	KS	KS	KS
Lhůta pro podání návrhu	Není stanovena	Do 2 pracovních dnů od doručení rozhodnutí registračního úřadu	Do 10 dnů po vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí
Důvody podání návrhu	Neodstranění chyb nebo nedostatků ve stálém seznamu voličů a jeho dodatku	Odmítnutí kandidátní listiny, škrtnutí kandidáta na kandidátní listině nebo provedení registrace kandidátní listiny pro volby do zastupitelstva obce	Porušení ustanovení ZVZO způsobem, který mohl ovlivnit výsledky hlasování, výsledky voleb, výsledek volby kandidáta
Aktivně legitimované osoby	Každý volič ve vztahu ke svým údajům v seznamu	Odmítnutí: volební strana; škrtnutí kandidáta: volební strana, nebo ten, kdo byl rozhodnutím registračního úřadu z kandidátní listiny vyškrtnut; provedení registrace kandidátní listiny: ostatní volební strany	Každá osoba zapsaná do seznamu ve volebním okrsku, kde byl člen zastupitelstva obce volen, jakož i každá volební strana, jejíž kandidátní listina byla zaregistrována pro volby do tohoto zastupitelstva
Účastníci řízení	Navrhovatel a obecní úřad	Navrhovatel a registrační úřad; navrhovatel, registrační úřad a ten, o jehož registraci se jedná	Navrhovatel, pověřený obecní úřad a ten, jehož volba byla napadena
Lhůta pro rozhodnutí soudu	3 dny od doručení návrhu	15 dnů od doručení návrhu	20 dnů od doručení návrhu